Mathilda Roos

Saulus af Tarsus. En själs historia. Tecknad efter Bibeln

Stockholm. Albert Bonniers förlag. 1890.

– Läs mer om verket här

Det avbildade exemplaret tillhör Kungl. biblioteket.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Kungl. biblioteket och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:
https://lb.se/författare/RoosM/titlar/SaulusAfTarsus/faksimil?om-boken

Permanent länk (URN):
https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb8203402-faksimil

Kongl. Biblioteket.
STOCKHOLM.

Roman.
Sv.

G. HEDBERG
BOKBINDARE
STOCKHOLM
DROTTNINGGATAN 81

SAULUS AF TARSUS

AF

MATHILDA ROOS.

SAULUS AF TARSUS

EN SJÄLS HISTORIA

TECKNAD EFTER BIBELN

AF

MATHILDA ROOS.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1890.

I.

SAULUS, FARISEEN.

Det var vid tredje timmen en dag i början af månaden Sif, det 37:e året af kristna tidräkningen. Vintern var förgången, särlaregnet hade nyligen fallit och sommaren inbrutit. Kring bergstopparne, öfver de sluttande kullarne, öfver skogar af mörka olivträd, glänsande silfverpopplar och yppigt gröna fikonträd låg en genomskinlig luft, i hvilken alla ljud hördes klingande skarpa, alla föremål framträdde liksom öfvergjutna af en skimrande klarhet. En mild värme badade under dagen hvete- och kornfälten, hvilka stodo med mogna ax, som väntade på skörde-

männens skära; men framemot kvällen uppstego från jorden ångor, hvilka svepte sig kring fält och dalar likt florsaktiga dimmor, och under natten föll en ymnig dagg, som, då solen gick upp öfver Oljeberget, kom grönskan att glänsa likt tusendetals juveler.

Men nu hade solen hunnit öfver Oljeberget och lyste från en djupblå himmel på tinnarne af Jerusalems tempel, hvars gyllene tak kastade ifrån sig ett bländande sken, under det att marmorn i pelargångarne kring templets förgårdar, i trappstegen och tempelväggarna framträdde med en snöhvit glans.

Från öfverstaden, sydvästra delen af Jerusalem och från understaden, hvilken äfven kallades Akra, och som, på både norra och södra sidan omslutande det i sydost belägna tempelberget, hade formen af en halfmåne, hvars midt sammanföll med Tyropöon, den djupa dal, som från nordväst till sydost

delade Jerusalem i två delar — kommo tempelbesökare af olika stånd och åldrar. På den långa trappa, som från öfverstaden förde ned i Tyropöon och därefter upp till templet — på vägarne, hvilka sammanbundo tempelberget med understaden, sågs folket gå ned och upp. Och i de fyra portar, hvilka från hedningarnes förgård vette åt väster, vimlade brokigt klädda gestalter om hvarandra. Än såg man, mot fonden af de med guld och silfver inlagda portarne, en lysande turban och ett mörkhyadt ansikte; än en romersk, glänsande hjälm; än den välbekanta, hvita manteln, under hvilken framskymtade, ibland en gyllene, praktfullt stickad gördel, ibland endast ett simpelt läderbälte, som sammanhöll underklädnaden.

Äfven från östra portarne, som vette åt Josafats dal, kommo tempelbesökare. I synnerhet i den ena af dessa portar — den som var afsedd endast för kvinnor —

härskade liflig rörelse. Vackra, unga flickor i slöjor och hvita dräkter, ståtliga judiska matronor snuddade förbi de smutsiga tiggerskorna i porten, gingo öfver hedningarnes, in på folkets förgård, och därifrån till den i öster liggande »kvinnornas förgård», där de nedlade sina gåfvor i offerkistan.

På hedningarnes förgård måste alla oomskurna stanna; denna gård företedde också den lifligaste anblicken genom de olika nationer, som här voro representerade. Var någon okunnig om förbudet, att gå längre in i templet, så behöfde han blott lyfta sina ögon till de på muren mellan hedningarnes och folkets förgård uppresta stolparne med den grekiska eller latinska inskriften: »ingen främling får inträda i helgedomen». Mellan de väldiga pelarne i »kungliga pelargången» föll solen in i sneda strålar och kastade sitt skimmer öfver den hvita marmorn. Nedanför låg dalen, som i söder

begränsade tempelberget, tyst och mörk; då man såg dit ned, greps man af en svag svindel, hvilken liksom sväfvade upp ur det hemlighetsfulla djupet. —

Lutad mot en af pelarne stod en ung man och blickade ut öfver dalen och tempelberget, bort mot staden, hvars platta, hvita tak skarpt tecknade sina konturer i den klara sommarluften.

Han var klädd i en romersk soldats rustning, med hjälm på hufvudet, brösthar-nesk, en aflång sköld och svärd i handen, och mot den hvita marmorn framträdde hans mörka hy och kraftigt tecknade profil i lifliga drag.

Utan att han märkte det, tycktes han vara föremål för en ifrig uppmärksamhet från en annan ung man, som flere gånger gick förbi, än stannade och betraktade honom, än med ett småleende och en skakning på hufvudet drog sig undan, för att

strax därefter komma tillbaka och fixera främlingen.

Slutligen spratt denne till vid att en hand lades på hans axel. Han rynkade lätt ögonbrynen och vände sig hastigt om; framför honom stod en ung man i enkel judisk dräkt, med underklädnaden sammanhållen af en lädergördel.

»Sextus!» utbrast den unge juden med ett gladt småleende, »är det du eller är det inte du? Jag har flere gånger gått förbi och betraktat dig, men ännu är jag inte klok på om det är du...»

»Jo, det har sin riktighet, jag är verkligen jag,» svarade den romerske soldaten leende, »och du, du är Joel, pratmakaren, som vi kallade dig! Du har inte förändrats sedan vi voro kamrater i Tarsus, och du jämt skaffade oss bannor med ditt prat och dina upptåg...»

De bägge unge männen skrattade hjärtligt och hälsade hvarandra därefter som gamla vänner.

»Men hur kommer det sig att jag träffar dig här som romersk soldat?» började den talträngde Joel, »du höll ju på att väfva tältdukar och ämnade bli köpman?»

»Det måste jag ge på båten,» svarade Sextus häftigt. »Jag och några andra gossar gjorde en afton ett dumt streck, vi slogo sönder en väfstol, vi voro väl icke nyktra, kan jag tro, och så rymde vi allesamman. Jag hade många vedervärdigheter, men slutligen kom jag till Rom och blef soldat, och nu är jag här för att hjälpa ståthållaren Marcellus att hålla folket i tukt, hvilket, att döma af alla nyhetsmakare och folkuppviglare som regera här, tyckes vara väl behöfligt. Och du?»

»Jag?» upprepade Joel, som vid Sextus' sista ord missnöjdt rynkat pannan, »jag är

här med min herre, Saulus af Tarsus, hos hvilken jag kom i tjänst, då jag tyckte det var tråkigt att väfva tältdukar . . .»

»Hvem är Saulus af Tarsus?»

»Åh, vet du inte det?» svarade Joel med en min af så ogillande häpnad, som om vännen i stället frågat hvem Mose eller Abraham var. »Saulus af Tarsus,» fortfor han och bröstade sig, »är en mäktig herre, en lärd farisé, som har stort anseende bland folket. Alla säga att vid nästa val till Sanhedrin är han självskrifven. Och han är den som skall kufva upprorsmakarne, ty han lågar af nit för våra fäders tro, och Abrahams Gud är med honom. Han tvistar väldeliga i synagogorna, och dag för dag rycker han upp något af det ogräs, som den korsfäste bedragaren utsått bland vårt folk.»

»Det är visst godt och väl att tvista och hålla tal,» svarade romaren med ett

försmädligt leende, »men utan det romerska svärdet skulle ni ändå i längden komma till korta. Hvad skulle ni tagit er till om inte Pilatus gifvit er tillåtelse att hänga upp Jesus af Nazaret? Ännu i denna stund hade han gått här och predikat, och ert prästerskap slitit af sig håret i förargelsen. Men säg mig, hvilka är det egentligen, som i dag skola inför rådet och dömas? Jag har hört så många underliga historier om dem — att de sluppit ut ur fängelset, fastän vakten stod utanför och dörrarna voro stängda, att de göra blinda och lama helbregda och mera sådant. Höra de också till den där märkvärdige nazareens anhängare?»

»Ja visst!» svarade Joel ifrigt, »de äro hans lärjungar, hans så kallade apostlar. De predika som galningar hans läror; just där i Salomos pelargång bruka de stå och uppvigla folket mot både Gud och öfverhet.

Ingenting är dem heligt, jag har själf med mina egna öron hört dem säga, att den falske profeten från Nazaret befaller att man skall öfvergifva fader och moder för hans skull. Det är en vacker lära, inte sannt? Rakt stick i stäf mot Moses heliga bud att vi skola hedra vår fader och moder! Men tyst, där komma de . . . ser du, där borta . . . låt oss gå ditåt, så se vi dem bättre . . .»

De bägge unge männen gingo ut ur pelargången och blandade sig med det öfriga folket, bland hvilket nu märktes en böljande rörelse och ifriga hviskningar. Alla trängdes och knuffades för att få se de bägge fångarne, hvilka, omgifna af vaktknektar, nu skredo öfver gården. Ingen af fångarne tycktes dock gifva akt på, än mindre besväras af folkets nyfikenhet. Den ene var en man något öfver medelåldern, med en kraftig gestalt och härdade, väderbitna drag. Hans ögon hade en frimodig, nästan glad

blick, som vittnade om detta själens djupa lugn, hvilket inga yttre stormar förmå rubba.

Den andra såg ut att räkna flere år färre än sin följeslagare, och hans gestalt var smärt och fin som på en yngling. Uttrycket i hans milda, blå ögon var drömmande, inåtvändt, men då han någon gång fäste blicken på de omgifvande, låg däri samma frimodiga lugn, som utmärkte den äldre fången.

»Ser du hur fräck och triumferande han ser ut, den där skallige?» utbrast Joel, som nu jämte Sextus kommit ända fram till fångarne. »Men vänta du, solen skall inte ha hunnit gå ned, förrän du måste bita i gräset, inbilske nazaré!»

Sextus strök sig om skägget och gaf Joel ett ironiskt ögonkast.

»Det kommer inte att gå så lätt som du tror, min vän! Jag skulle mycket miss-

taga mig, om inte den mannen har hufvudet på rätta stället, och kommer att ge er lika mycket att göra som den falske profeten själf!»

»Möjligt,» svarade Joel mer och mer uppbragt, »ty de stå i förbund med djäfvulen och förvilla folket med hans bländverk, alldeles som deras så kallade mästare. De ha redan flere gånger blifvit allvarligt tillsagda att låta bli sitt predikande och sitt hokuspokus med lama och blinda, och när ingenting hjälpte sattes de in i fängelset. Men hvad hände! Då de nu på morgonen skulle ställas inför rådet, och rättstjänarne kommo för att hämta dem, hade djäfvulen befriat dem, utan att vakten hört eller sett något. Och så började de sitt vanliga predikande igen, ända tills befälhafvaren kom och befallde dem inställa sig för rådet. Nu få vi se om satan fortfarande är hågad att bistå dem!»

»Edra rådsherrar måtte ha stor respekt för satan, eftersom de äro så skonsamma mot hans gunstlingar,» svarade Sextus försmädligt. »Om någon i Rom vågar knysta mot kejsaren, så genast af med hufvudet, men här ha ni långa ceremonier med vanliga simpla upprorsmakare.»

Joel svarade ej. Han sammandrog ögonbrynen, och en obehaglig känsla af att tillhöra en ofri nation, hvars rådsförsamling i själfva verket icke hade rätt att döma från lifvet, hejdade för några ögonblick hans skrytsamma utgjutelser.

Emellertid fortsatte fångarne, omgifna af rättstjänarne och deras befälhafvare, sin väg öfver hedningarnes förgård genom porten som förde till folkets förgård. Äfven här var mycket folk samladt; leviter, som förrättade tempeltjänsten och som hade sin bostad i de byggningar, hvilka lågo på inre sidan af muren, präster och fariseer,

lärjungar, hvilka kommo till den här befintliga synagogan, rörde sig om hvarandra. Men till följd af alla de härvarandes judiska nationalitet var taflan mindre brokig än därute. Den hvita färgen var härskande i dräkterna, i de långa underkläderna och i de vida mantlarne, som några buro kastade öfver axeln.

Fångarne passerade gården under oafbruten tystnad, samt fördes därefter uppför en trappa in i den så kallade »kvaderstenssalen», som, med dörrar åt bägge sidor, vette åt så väl folkets som åt den innanför liggande prästernas förgård, där röken från det på morgonen offrade lammet ännu uppsteg från altaret.

Det var i denna sal Sanhedrin samlades hvarje dag, för att skipa lag och rätt för Israels folk.

I dag hade de sjuttio medlemmarne nästan fulltaligt infunnit sig. För öfrigt var en stor

mängd af det prästerliga partiet församlad, de äldsta, samt alla som tillhörde öfversteprästerlig släkt, såsom Hannas, Kaifas, Alexander m. fl.

Sedan domarne intagit sina ordinarie, i en halfcirkel stående platser, och de tvänne sekreterarne, hvilka alltid voro närvarande vid Sanhedrins sammankomster, ordnat sig att uppteckna rådsherrarnes beslut, öppnade församlingens Nasî förhöret med några allvarliga ord till vittnena, att väl öfverväga hvad de hade att säga, hvarefter själfva rättegången började.

Flere vittnen framkallades och förhördes; först de rättstjänare, hvilka då de kommo för att hämta de bägge brottslingarne funno fängelset stängdt och tomt, så de män, hvilka nyss sett de anklagade, trots öfversteprästens förbud, predika nazareens lära och uppvigla folket.

Alla vittnesmål voro lika hetsiga som

samstämmiga. De lämnade icke rum för något kryphål åt de anklagade, sanningen framlyste genast klar. Petrus och Johannes, nazareens efterföljare eller apostlar, som de kallade sig, hade visat ett groft, planlagdt trots mot så väl judisk lag som kejserlig öfverhet.

Det blef ett par minuters djup, väntansfull tystnad i salen. Mörka och bistra sutto de höga herrarne; några stirrade eftersinnande framför sig, andra kastade hastiga, frågande blickar på sin granne. Alla här församlade insågo mer eller mindre lifligt, allt efter som de hade mer eller mindre världsliga förmåner att omgärda, att här förelåg ett fall af hänsynslöst trots, och att det kunde ligga en fara i att icke grundligen näpsa det.

Öfversteprästen, en medelålders man med ett slappt, fåradt ansikte, hvars drag för ögonblicket skälfde af kväfd förbittring,

lutade sig nu framåt och gaf ett tecken att fångarne skulle föras närmare.

Desse åtlydde befallningen utan minsta tvekan eller oro. Petrus, den äldste af dem, framträdde med snabba steg, Johannes däremot närmade sig långsamt och höll alltjämt ögonen till hälften nedslagna, liksom fruktade han att störa och orena sina tankar med yttre föremål.

Under några ögonblick fäste öfverstepresten sina skarpa, djupt liggande ögon på apostlarne, därefter rätade han hastigt upp sig, stack sin ena hand innanför den guldstickade gördeln och utropade med af sinnesrörelse och vrede osäker röst:

»I män, ha vi icke allvarligen och uttryckligen förbjudit eder att gå omkring och lära i den döde nazareens namn? Beredde oss icke hans död tillräckligt med oro och bekymmer, och nu viljen I på nytt draga hans blod öfver oss? Han I icke

redan blifvit straffade för eder trilskhet, och nu, i stället för att visa lydnad för våra befallningar, uppfyllen I Jerusalem med denna farliga lära, uppviglen det lättledda folket, stören det lugn som ändtligen köpts för det visserligen dyra priset af utgjutet människoblod? Anklagade, hvad han I att svara på dessa rättmätiga förevitelser?»

Åter blef det en djup tystnad i salen; allas blickar flyttades från öfversteprästen till Petrus. Denne gick ännu ett steg framåt, såg sin domare oafvändt in i ögonen och sade därefter med fast stämma:

»Icke mycket, men nog för att stå rena inför den lag, efter hvilken allena vi vilja dömas. I han förbjudit oss att förkunna Herren Kristi lära, och som jordens mäktige han I rätt att utdela befallningar och äfven rätt att fordra åtlydnad. Men *öfver* eder står den lag, som ingen kan undandraga sig, allraminst vi, hans lärjungar: man

måste mera lyda Gud än människor. Och våra fäders Gud har uppväckt Jesus till en frälsare, att bringa Israel syndernas förlåtelse och visa dem bättringens väg, och oss har han gjort till vittnen, hvilka han ock gifvit sin heliga ande, som han gifver åt alla dem som lyda honom. I skriftlärde och lagkloke, hvaraf kommer det att I icke kännen honom, den utlofvade och utgifne, I som forsken i skrifterna och fatten dess heliga ord? Han I icke läst där om löftet, som Gud gifvit sitt folk, att en gång sända dem en frälsare, som skall lösa dem, icke ur världsliga bojor, utan ur andans bojor, det är från synden? Och fatten I icke att denne förlossare han är redan kommen, och honom han I korsfäst och dödat? Men» — och här blef Petri röst häftigare och hans ögon blixtrade — »I läsen illa, med förstockade hjärtan, därför fatten I ej Guds hemlighets uppenbarelse. I vrängen ordet.

I saduceiska jordmaskar, I förneken anden, hvilken är uppståndelse, och lefven efter köttet och bokstafven. Därför skolen I icke heller förnimma att Jesus af Nazaret är Messias, den utlofvade, det nya lifvet i Gud . . .»

Ett plötsligt sorl af uppretade röster afbröt Petrus, så att hans sista ord knappast hördes. »Ut med dem», »bort», »död åt hädaren», ropades från flere håll. En häftig rörelse gick som ett vågsvall genom hela salen, man steg upp, utbytte hastiga hviskningar och kastade skygga, frågande blickar på öfversteprästen. Många af de församlade kände visserligen en hemlig tillfredsställelse öfver Petri djärfva ord, ty öfverste prästen tillhörde saduceernas parti och hade häftiga motståndare särskildt bland fariseerna, hvilka här voro talrikt representerade; men hos alla var harmen öfver nazareens fräckhet den förhärskande känslan.

Öfversteprästen hade blifvit hvit som den klädnad han bar. Han förstod att han i detta ögonblick led ett andligt nederlag, och detta gjorde hans känslor af hat ännu våldsammare.

»Vansinnige!» utropade han, i det han reste sig upp och hotfullt sträckte ut handen mot Petrus, »hur vågar du smäda Guds öfverstepräst? Det skall stå dig dyrt, förmätne galning. Fören dem ut! Må de afvakta sin dom!»

Han vinkade med handen, och rättstjänarne förde ut Petrus och Johannes.

Nu började en högljudd och lidelsefull rådplägning. De af prästerskapet som tillhörde saduceernas parti skulle, om det legat i deras makt, ögonblickligen ha röstat för apostlarnes död. Men Sanhedrin hade icke längre rätt att döma från lifvet; det strängaste straff domarena kunde pålägga var

fängelse och kroppslig aga. På lagligt sätt var det således omöjligt att nu komma åt de bägge uppviglarnes lif; men det fanns många sätt att kringgå eller uttänja lagen. Man kunde, liksom vid nazareens dömande, sammankalla ett hemligt råd, vädja till ståthållaren, framhålla det för romerska öfverväldet farliga och misshagliga i att dylika personer icke undanröjdes o. s. v. Och med än hviskande, än skrikande stämmor, med blixtrande ögon och häftiga rörelser böjde sig de vördiga prästerna mot hvarandra, upphetsade hvarandra med berättelser om apostlarnes makt öfver folket, framlade och förkastade planer, gåfvo skäl och motskäl för det eller det sättet att gå till väga. Hettan i salen var lika stor som i de rådplägandes sinnen; genom fönstren utåt folkets förgård lyste det solskimrande middagsljuset, som brände på templets tak; i öfversteprästens bleka, kala panna stodo stora svettdroppar,

och hans under samtalet framsträckta hand skälfde.

Just då upphetsningen nått sin höjdpunkt, gick en af de församlade rådsherrarne fram till öfversteprästen och tillhviskade honom ett par ord. Öfversteprästen gaf honom en missnöjd, nästan hätsk blick, men äskade genast tystnad, hvarefter Sanhedrins medlemmar intogo sina platser, och allas ögon vändes mot den person som begärt ordet.

Det var en liten, medelålders man med spetsigt skägg, öfver hvilket han allt emellanåt strök sin ena hand, och ett par mörkgrå, genomträngande ögon, i hvilka framlyste ett egendomligt uttryck af både godhet och skarpsinne. Hans namn var Gamaliel; lagklok och farisé, var han häftig motståndare till öfversteprästen, hvilken, som redan är nämdt, tillhörde saduceernas parti. Hos folket stod han högt i anseende, både på

grund af sin stora lärdom och på grund af den mildhet och hofsamhet hvarmed han bekämpade sina motståndare. Han var sonson och lärjunge till Hillel, den store rabbinen, hvars kärleksfulla tolkning af de heliga skrifterna äfven var grunden för det system Gamaliel följde, och det var till Gamaliels skola landets ypperste söner kommo för att inhämta judisk visdom.

»I män af Israel!» utropade han, sedan sorlet efter den häftiga rådplägningen lagt sig, »sen i tid till hvad I ämnen göra med desse män! Hören mig innan det blir för sent! Antingen är denna lära af Gud eller också är den det icke — något midt emellan finnes ej. Nåväl, är den af människor, så försvinner den förr eller senare af sig själf, utan edert åtgörande. Minnens I Judas, som uppträdde i skattskrifningens dagar och gjorde så mycket buller af sig? Minnens I hans dåraktiga tal: 'ingen skatt åt kejsa-

ren, Gud allena är vår kung', och hur han därmed bragte mycket folk till affall? Men hvad blef väl af honom och hans högtflygande planer? Som en rök, ett dam försvann alltsammans, upproret dämpades, han själf omkom, och alla de som trodde på honom förskingrades. Så skall det äfven gå med nazareen och hans lärjungar, om deras lära är af människor. Är den däremot af Gud» — här höjde han armarne och hans ögon fingo ett andaktsfullt, inåtvändt uttryck — »då, ja då kunnen I ej göra den om intet. I kunnen döda dess profeter, men läran skall öfverlefva dem. Sen därför till att I icke mån strida mot lefvande Gud.»

Då Gamaliel med djupt allvar och rösten darrande af rörelse uttalat dessa ord, tystnade han, lät armarne falla ned och hufvudet sjunka mot bröstet. Därefter såg han hastigt upp, höjde omärkligt på axlarne,

liksom hade han velat säga: »detta är sanningen, jag har låtit er höra den, må skulden bli er, om I ej akten därpå,» och återtog sin plats i domarekretsen.

Under några minuter sutto rådsherrarne tysta, öfvervägande Gamaliels ord, men så började, först mera stilla, så häftigare och häftigare samma rådplägning som för en stund sedan. Många erkände att Gamaliel hade rätt, men de hvilka önskade apostlarnes död voro ej villiga att genast gifva med sig.

Då Gamaliel satte sig ned kände han en hand lätt beröra sin axel, hvarpå en ungdomlig stämma med återhållen häftighet hviskade i hans öra:

»Ädle Gamaliel, jag beundrar dina ord, visa och sköna som allt hvad du talar. Men förlåt mig, mästare, att jag vågar uppresa mig emot dig. Din godhet lockar dig till för stor hofsamhet. Nazareens lära,

äfven fast den är af människor, är farligare än du tror. Ty det är en lätt sak att leda det okunniga folket, och ha den nya lärans anhängare väl fått folket i sin makt, så få vi arbeta hårdt med att upprycka det ogräs de utsått. Bättre då att med ens skaffa undan hela utsädet!»

Gamaliel vände sig om och betraktade med ett lugnt, vänligt småleende den talande. Denne var en ung man af medelstorlek med ädla, ehuru något sträfva anletsdrag. Den ifver, hvarmed han talade, kom hans mörka, själfulla ögon att blixtra under de skarpt tecknade ögonbrynen och lade ett drag af otålighet, som han förgäfves sökte undertrycka, öfver de energiskt skurna läpparne.

»Ungdomsblod, ungdomsblod!» svarade Gamaliel, i det han ett par gånger långsamt böjde hufvudet och på vanligt sätt strök med handen öfver sitt skägg. »Min käre Saulus, om du lefvat så länge som jag, om

du som jag vant dig vid att jämföra hvad som sker i lifvet med det som står upptecknadt i skrifterna och därur draga dina slutsatser om hvad som skall komma att hända, så skulle du få se att jag dömt rätt och klokt . . .»

»Ännu en gång, förlåt,» invände Saulus på samma dämpadt häftiga sätt, »men jag tror, ädle Gamaliel, att denna lära har en makt öfver sinnena, som du ej tagit med i beräkningen. Här står något på spel, här lurar en fara, jag känner det — allt sedan den nya läran började förkunnas har jag icke haft ro hvarken natt eller dag. Man lägger försåt för våra fäders tro, den tro, för hvilken vi alla kämpa, som för det dyrbaraste och käraste vi äga. Och, mästare, hade jag blott hälften af din lärdom, din visdom, ditt anseende, icke skulle jag då tveka; den storm, du nyss dämpat med dina ord, skulle jag väcka på nytt, för att där-

med i brådden tillintetgöra upprorsmakarnes planer!»

Han tystnade, lade armarne i kors öfver bröstet och kastade en nästan utmanande blick omkring salen.

»Stilla, stilla,» sade Gamaliel i det han lätt vidrörde Sauli hand och smålog på sitt öfverseende sätt, »du är så häftig, min son, och häftigheten är ett töcken kring vårt omdöme, som hindrar oss att se sakerna sådana de verkligen äro. Endast den, som behärskar sitt sinne, kan inverka på andra. Ty hur vill du tänka på att styra någon annan, då du icke ens kan styra dig själf?»

Saulus svarade ej; han slog ned ögonen och sammanpressade sina läppar, liksom för att tillbakaträngа de ord han hade på tungan.

»Dessutom, min son,» fortfor Gamaliel med samma småleende, »glömmer du i din ungdomliga ifver en sak, som du dock

borde beakta. Genom att fästa för mycken vikt vid saker och förhållanden, ger du dessa ett värde, som de i själfva verket ej ha. Tror du att nazareen varit den han nu är, tror du att han haft den makt öfver folkets sinnen som han har, om han ej dött så som han gjorde? Låt honom ostördt ha fått predika in i ålderns dagar, och det skimmer som omger honom och som i mångdubblad glans utstrålar från hans blodiga kors, skulle för längesedan ha slocknat. Tro mig, den man som har lyckan och modet att få dö för den lära han förkunnar, *får* rätt, äfven om man ej *har* rätt. Korsfäst hans efterföljare, och du bereder dem lika många segrar, som du uppreser kors.»

»Hvad du säger är vist och rätt,» svarade Saulus lugnare. »Men, mästare, tro mig, du ser ej hur öfverhängande faran är . . .»

»Min käre Saulus,» invände Gamaliel, i det han lade sin hand på Sauli axel och skarpt fixerade honom, »du förvånar mig verkligen! Det synes mig som om du, dig själf ovetande, mottagit ett icke ringa intryck af denna nya lära . . .»

»Jag!» afbröt Saulus med på nytt upplågande ifver. »Jag . . . jag . . . som hatar denna lära ur djupet af min själ, som förbannar den i min släkts, i mitt folks, i min tros namn! Du yrar, mästare, du talar ord, som förvirra tankarne! Men jag upprepar ändå, om och om igen, att denna lära är farlig, att den har en förhexande makt öfver sinnena. Och hvarför? Därför att den tanke, hvarpå den är bygd, just öfverensstämmer med det, som i alla tider af det oförståndiga folket betraktats som den högsta lycka: likhet mellan alla. Jesus af Nazaret erkänner ej att Israel är ett af Gud utvaldt folk. Han förkastar våra

fäders stadgar, han sönderbryter lagen, han tillintetgör den gudomliga ordning, efter hvilken Herren Zebaot hittills styrt sitt folk. Hans älsklingstanke lär ha varit att göra människorna till en enda stor fårahjord, där det ena fåret är fullkomligt likt det andra, hvars herde han ämnade blifva, och som han skulle styra, utan någon annan lag än sin vilja. Erkänner du icke, mästare, att den nya lärans anhängare måtta en dödsstöt just åt allt det, hvarpå Israel byggt sitt härliga hopp? Och om än Jesus af Nazaret själf är död, så lefver ännu hans lära; den hviskar försåtligt ur hans graf, som, enligt hvad det enfaldiga folket låtit lura sig att tro, på tredje dagen efter hans död öppnades åt honom af änglar. Och låt nazareens lärjungar ha rättighet att predika hvar och hur de vilja — låt folket få reda på hvad de nu höra omtalas — och du skall snart få se hela världen i lågor!»

I detsamma äskade ordföranden tystnad. Efter en lång, hetsig öfverläggning hade nu domarena, påverkade af Gamaliels råd, beslutat att icke förgripa sig på apostlarnes lif. Men till straff för sin ohörsamhet mot lagen, skulle de bägge två hudflängas samt därefter, under ytterligare sträng tillsägelse att ej vidare predika nazareens lära hvarken i Jerusalem eller annorstädes, återfå sin frihet.

Apostlarne inkallades nu för att emottaga domen. Öfversteprästen höll ett kort, kraftigt förmaningstal, som slutade med en varning att de icke å nyo måtte göra sig skyldiga till ohörsamhet, i hvilket fall nådens tid ohjälpligen vore förrunnen och deras lif förverkade.

Petrus och Johannes åhörde sin dom med samma uttryck af frid och sinneslugn, som under hela förhöret hvilat öfver deras ansikten. Och då de gingo ut ur salen

lyste deras blickar af en stilla fröjd, ett återsken af den glädje de kände öfver att ha befunnits värdiga att lida för sin mästares skull.

»I sanning, de sågo ut som om de gingo till en triumffest,» sade Gamaliel med en blick på Saulus. »Deras ansikten strålade som segervinnares, hvilka komma hem med rikt byte! Ett underligt folk, dessa nazareer, en underlig lära . . .»

Men Saulus svarade ej; med ett mörkt, hårdt uttryck följde hans ögon de bortgående. Åsynen af deras glädjestrålande ansikten fyllde honom med en vanmäktig vrede. Dunkelt kände och förstod han i detta ögonblick, att lagens arm visserligen kunde hinna desse män och fastnagla dem vid korset, liksom den gjort med deras herre och mästare — men den andliga öfverlägsenheten, mot hvilken hot och straff vanmäktigt studsade tillbaka, hur skulle

den kunna träffas och tillintetgöras? Hvar fanns det vapen, som kunde bita därpå? Icke i öfversteprästens hand, icke i Sanhedrins straffdomar och varningar — men hvar?

Efter en stunds förlopp skingrades rådsherrarne. En del lämnade templet för att gå till synagogorna i staden och meddela undervisning där; några stannade på folkets förgård, där en stor hop människor var församlad, dels för att enligt lagens föreskrift bedja och emottaga välsignelsen af prästen och nedlägga sin skärf i offerkistan, dels af nyfikenhet på de fångne och deras öde. Endast ett fåtal af Sanhedrins medlemmar, de hvilka hade någon tempeltjänst att förrätta, gick in på prästernas förgård.

Här voro leviterna sysselsatta med att ordna bränneoffersaltaret till det offer, som skulle äga rum på aftonen. Till det femton alnar höga altaret gingo de upp på en sluttande brygga och lade bränsle på de

tre eldhögar, som brukade flamma från altaret; två af dessa högar voro nu slocknade och svarta, från den tredje, som kallades »den evigt varande», uppsteg oupphörligt en böljande rökhvirfvel, som skarpt aftecknades mot den klara luften. De praktfulla, med guld inlagda dubbeldörrar, hvilka ledde till det heliga, där ingen utom prästerna, icke ens leviterna, fingo inträda, stodo öppna, men ett tungt förhänge dolde ingången. Då och då rördes detta förhänge för att släppa ut eller in de präster, hvilka skötte sina åligganden därinne, sysslade vid rökoffersaltaret, gjorde i ordning lamporna på ljusastakarne eller ombytte bröden på skådebrödsborden, och under det upplyfta förhänget tycktes utströmma liksom en fläkt af den heliga mystik, som gömdes i tystnaden och dunklet härinne...

Gamaliel och Saulus hade följts åt ut på folkets förgård. Här låg den synagoga,

i hvilken Gamaliel brukade undervisa, och sedan han en stund fortsatt samtalet med Saulus, sade han denne farväl, för att gå till de lärjungar som väntade honom.

Men Saulus kvardröjde på folkets förgård, ända tills den tjänstförrättande prästen kom ut på trappan, som ledde till prästernas förgård, för att utdela välsignelsen. Allt folket stannade ögonblickligen och vände sig mot norr. Några föllo på knä; andra höjde bägge armarne och slogo ned sina ögon.

Äfven Saulus hade vändt sig om, och då de högtidliga orden: »Herren välsigne dig och bevare dig! Herren låte sitt ansikte lysa öfver dig och vare dig nådig!» klingade ut i tystnaden, sjönk han på knä och tryckte sin ena hand mot bröstet. Han bad icke såsom de öfriga och som bruket fordrade med nedslagna ögon; hans hufvud var tillbakalutadt och hans mörka ögon

sågo uppåt, liksom in i den högblå, oändliga himmelen, under det att ett brinnande andaktsfullt uttryck spred sig öfver hans drag.

Denna Jehovas välsignelse, till hvilken han så många gånger lyssnat, visserligen alltid andaktsfullt, men dock utan djupare rörelse, grep honom i dag på ett nästan öfverväldigande sätt. Allt det hat som nyss fyllt hans hjärta smälte plötsligen bort i den känsla, som för ögonblicket uteslutande behärskade honom: en hänförande förnimmelse af att det folk han tillhörde var ett utkoradt folk, ett folk, hvars höga värf det var att genom tidernas mörker, från sekel till sekel fortplanta den store gudstanken. Han kände denna sanning icke endast med förståndet, som skarpsinnigt forskade i och utredde lagens symboler, utan med hela sin varelse, med detta ofattliga, oändliga i vår själ, hvilket är liksom ett eko

ur de osynliga evighetsdjupen omkring oss. Han kände att Herren Zebaots ande hvilade öfver denna helgedom, där han, Saulus, genom omskärelsen invigts till Guds tjänst och där han bedt sina första böner. I detta ögonblick af uppflammande andligt lif anade han den djupa meningen i Guds hushållning med sitt folk; liksom i en syn såg han, hur hela detta invecklade lagsystem af ceremonier, som behöfts för att fängsla de obändiga, hårda sinnena, föll sönder, och endast kärnan däraf fanns kvar: det höga, härliga, oförgängliga gudsbegreppet.

»Ja, Herre Zebaot!» hviskade han med darrande läppar, »du har behagat utkora ditt folk, du har visat det en nåd, som skulle vara omöjlig att bära, om icke din storhet lärde oss ödmjukhet. Fullborda, o Herre, ditt verk! Led Israel, fursten bland jordens folk, till den storhet

och seger du lofvat i tidens fullbordan! Krossa alla, som våga lyfta sin arm mot dina lagar, tillintetgör nya läror, som förgripa sig på löftet till Abraham — låt din vredes åska falla öfver dem . . . låt . . .»

Men han kunde ej fortsätta; i samma ögonblick hans böner nästan mot hans vilja öfvergingo i dessa bittra hämderop, var det som om en iskyla genomströmmat honom, och all den hänförelse han nyss känt stelnat däri. Han märkte själf, utan att kunna förstå orsaken, denna förändring som störde och afbröt hans bön, och hans ansikte, nyss så ungdomligt och strålande, blef mörkt och blekt som under samtalet med Gamaliel.

»Vi ha löftet, Herre,» hviskade han hårdt, nästan pockande, »löftet gifvet af dig, våra fäders Gud. Ve dem, som söka korsa dessa löften, Herre Zebaot! Slå dem, Abrahams Gud, som du slog Faraos

här, som du krossade Baals präster. Hör oss, Herre, och utgjut din vredes skålar öfver nazareen och hans i evighet förbannade anhang.»

Han reste sig upp; välsignelsen, till hvilken han knappast lyssnat, var för längesedan slut, folket hade uttalat det amen, hvarmed det alltid brukade instämma i prästens, och på den nyss i andaktens stillhet höljda gården härskade å nyo lif och rörelse.

Sluten och grubblande lämnade Saulus efter en stund templet och begaf sig hemåt, åtföljd af Joel, som väntat sin herre på hedningarnes förgård, för att vid utgången därifrån räcka honom manteln och sandalerna, hvilka senare enligt lagens bud måste aftagas då man inträdde i templet.

Sauli hus låg i öfverstaden, ungefär fem stadiers väg från templet. Han gick således utför den ofvannämnda trappan, som från sydligaste tempelporten ledde ned i Tyro-

pöon och så upp till öfverstaden. Sedan passerade han, alltjämt åtföljd af Joel, några krokiga och trånga gränder och kom slutligen till en af hufvudgatorna, som var bredare än de andra och stenlagd. Ett godt stycke in på denna gata, som oupphörligen förde uppåt, låg Sauli hus, från hvars tak man hade en vidsträckt utsikt öfver Jerusalem.

Då Saulus närmade sig sin bostad, öppnades porten åt gatan af den slaf, som bevakade ingången. Joel tog å nyo sin herres mantel samt följde honom för att två hans fötter och händer till middagen, som efter tidens sed intogs mellan fem och sex på aftonen.

Den sal, hvari middagen intogs, låg i mellersta delen af huset. Detta bildade en fyrkant kring gården, i hvars midt låg en cistern, omgifven af träd och yppiga blommande växter. Ena sidan af salen, den

som vette ut åt gården, var helt och hållet öppen, så att den af blomsterdoft och sol mättade sommarluften strömmade in mellan pelarne, hvilka åt detta håll uppburo taket.

Ungefär i midten af salen var utbredd på golfvet en duk af guldstickadt tyg. På denne stod ett lågt marmorbord, hvarbredvid var ställd en soffa. För öfrigt funnos inga möbler härinne; men längs väggarne, hvilkas panelningar voro af olivträd och som på ett par ställen pryddes af fresker, lågo dynor och mattor, afsedda till sittplatser.

Då Saulus intagit sin plats och bekvämt lagt sig tillrätta på soffan bredvid marmorbordet, bar Joel in maten, som han ställde framför sin herre.

Men maten tycktes i dag icke smaka Saulus. Han åt långsamt af det i små bitar sönderskurna hvita lamköttet, doppade några brödbitar i soppan och läppjade på

det vin Joel räckte honom i en dyrbar silfverbägare.

Under tiden lyssnade han, halft förargad, halft nyfiken till det prat, hvarmed Joel sökte uppmuntra sin herre, hvilkens mörka ansiktsuttryck och bristande aptit oroade den godsinte tjänaren.

»Har du hört, herre,» frågade han, i det han tog bort köttet och satte fram ett fat med fikon, dadlar och russin, »att Akte, den lilla slafvinnan hos rådsherren Jonatan, har rymt och blifvit upptagen bland det där packet, som kallas nazareer, och undangömd af dem?»

»Nej,» svarade Saulus med en sinnesrörelse som han förgäfves sökte dölja under yttre likgiltighet, »det har jag icke hört. Men det förvånar mig ej. Alla de som vilja trotsa lagen, tjänare som ej vilja böja sig för sina herrar, barn och hustrur som ej vilja lyda dem, Herren Zebaot befalt

dem att lyda, alla de skola nu begagna sig af tillfället och begifva sig öfver till nazareens sekt. Ett aktningsvärdt följe kommer den sannerligen att blifva med tiden!»

Joel stod alltjämt framför sin herre, sakta vaggande på kroppen och med ett djupt intresse åhörande detta utbrott af en vrede, som han fann ett nöje i att mer och mer uppegga.

»Och sådana gemena trolldomskonster de utöfva sedan!» fortfor han med låg röst, i det han böjde sig framåt och med fingret tryckt mot näsan såg sig omkring i rummet, liksom hade han fruktat, att någon obehörig kunde lyssna till hvad han berättade. »Baruk, köksmästaren hos befälhafvaren Alexander, berättade mig hurusom han med egna ögon sett dem bota en man, som allt ifrån moderlifvet varit så sjuk, att han ej kunnat gå, bara med att se på

honom och säga några besvärjelseformler, som naturligtvis ingen förstod. Och nu springer karlen omkring så lätt som om hans fotknölar aldrig varit borttvinade. Sådant kan ju inte ske annat än med djäfvulens tillhjälp. Det svarade jag Baruk, herre,» fortfor Joel belåtet och inställsamt, »men han tycktes ha blifvit gripen af galenskapen, ty han menade att det törhända kunde vara Herren Zebaots ande, som verkade i dem. Jag skrattade honom midt i ansiktet, ja, herre, det gjorde jag verkligen! Herren Zebaots ande skulle visst verka i sådana där stackare, fiskare och timmermän, för sådant folk lär nazareens följe mest bestå af! Om de voro lärda och förnäma herrar liksom du, som förstår lagen och skrifterna, då kunde man ju tala om Herren Zebaots ande, men nu är det så galet, att man riktigt får sig ett godt skratt däråt!»

Saulus svarade ej. Med mörk blick vinkade han åt Joel att tiga och lämna honom i ro. Då han hörde tjänarens ord, i hvilka hans egna åsikter, beröfvade förfiningens och vältalighetens skimmer, nakna framstucko, greps han af en plötslig motvilja, som tog sitt utbrott i en känsla af förakt för den stackars okunnige Joel.

»Hur vämjeligt och löjligt dessa slafvar jollra efter hvad deras herrar säga,» tänkte han med ett hånlöje, »hur inskränkta låta icke de djupaste sanningar, som upprepas af deras papegojmun!»

Då Saulus slutat äta och tvagit sina händer, steg han upp och begaf sig till den trappa, som inifrån byggnaden ledde upp till det platta taket.

Här brukade han vanligen, enligt judisk plägsed, tillbringa en stund efter middagen, för att halfslumrande hvila sig eller mottaga besökande, hvilka då alltid

kommo direkt från gatan, på den trappa som utifrån huset ledde upp till taket.

Men i dag hvarken hvilade han eller tog emot besök, och ändå kvardröjde han så länge häruppe, att aftonens mörker började falla öfver Jerusalems kullar, insvepa Tyropöon i en ogenomtränglig natt, lägga sig som en svart slöja på templets gyllene tinnar och utplåna konturerna af de fyrkantiga husen, hvilkas hvita färg i det längsta framskymtade ur dunklet. På himmelen, som fri och vid hvälfde sig öfver Sauli hufvud, framträdde med större och större glans den ena stjärnan efter den andra. Allt som mörkret därnere tätnade, blef rymden ljusare och liksom högre och vidare. Mellan de enstaka gnistrande stjärnorna syntes ljustöcken, än starkare, än svagare, likt mystiska återsken af oändligheten där bakom. Samma stjärnor, som speglat sig i Jabboks älf, vid hvilken Jakob

kämpade med Herrens ängel, som lyst öfver Mamres lund och öfver betesmarkerna, där David vaktade sina får, lyste äfven öfver den ensamme grubblaren här uppe . . .

Han låg med armen stödd mot bröstvärnet, och blicken oaflåtligt fäst på den stjärnströdda himmelen. Det svaga sorl som i skymningsstunden uppstigit från Jerusalem var slut, hela staden låg höljd i mörker och stillhet. Det föreföll honom som om i nattens tystnad en fläkt af Jehovas ande susat förbi och berört hans själ. Och i denna hemlighetsfulla förnimmelse, som kom hans hjärta att slå och hans pulsar att brinna, tyckte han sig ånyo höra ett svagt, högtidligt upprepande af det stora löftet . . .

Han kvarlåg orörlig, försjunken i dessa drömmar, hvilka smekte hans öfverretade, trötta tankar, ända tills han spratt till vid ljudet af lätta steg i trappan, som ledde ned

till gatan. Han steg upp för att se hvem det var, som så sent störde honom. Men då han kom fram till trappan, var allt lika tyst och orörligt som förut; de hvita trappstegen framskymtade otydligt i mörkret, och där nere såg han endast Joel, som med en lykta i handen smög längs väggen, på hvilken det svaga skenet darrande strök upp och ned . . .

Emellertid hade han blifvit störd i sina drömmar; han återtog ej mera den liggande ställningen utan började gå af och an på taket.

Dagens händelser — uppträdet i kvaderstenssalen, samtalet med Gamaliel, bönen ute på folkets förgård — uppstego ånyo likt brokiga, oroliga bilder för hans fantasi. Och som en bottensats af alla dessa minnen, hvilka jagade och undanträngde hvarandra i hans själ, kvardröjde slutligen en enda, underligt förvirrande tanke: hvarför

hade den hänförelse han kände, då han i templet bad för sitt folks storhet, ögonblickligen slocknat, då han ville bedja Jehova förgöra nazareen och hans anhang? —

Han grubblade länge öfver denna fråga, utan att kunna gifva sig själf ett tillfredsställande svar. Enligt Moses lag, enligt rabbinernas föreskrifter, hade han icke allenast rätt utan äfven skyldighet att bedja Jehova tillintetgöra hvar och en som visade sig fiendtlig mot den enda och sanna läran — och hvilken farligare fiende hade Israel i detta ögonblick, än just denne förmätne nazaré, som angrep de heliga traditioner, på hvilka Guds folk byggde hela sitt hopp?

Men hvarför blef hans bön matt, hans tanke förvirrad, då han ville ropa: »Herre, förgör honom» ...?

Uttröttad till både kropp och själ, plågad af en oförklarlig känsla af vemod, som han med bitter självanklagelse kallade and-

lig likgiltighet, steg han upp, gick ned från taket och in i sitt arbetsrum.

Här hängde på en kedja i midten af rummet en brinnande lampa; han tog nu fram sina böcker och pergamentsrullar, och satte sig att läsa vid den lilla lampans svaga sken.

Timme efter timme förgick, under hvilka han rastlöst forskade i de heliga skrifterna. I Gamaliels skola hade han undervisats i såväl *halaka* — den svårlärda, pedantiska tolkningen af lagens yttre rättesnöre — som *haggada*, forskningen i och uttydandet af dess djupa mening, profetians fördolda hemlighet, Jehovas andliga förbund med sitt folk. Af sin eldiga själ hade Saulus drifvits att med hänförelse omfatta det sistnämnda systemet, och han ansågs allmänt som en af de skickligaste uttolkarne af de messianska profetiorna. Hans ande, törstande efter lif bland alla dessa döda bokstäfver,

med hvilka rabbinskolans föreskrifter tvingat honom att syssla, hade liksom badat sig i de ljusa syner, som framstrålade för honom ur skriftens mäktiga profetior . . .

Men i denna stund var Saulus icke haggadisten, den kärleksfulle uttydaren af Guds fördolda hemlighet. Med en ifver, som hade han fruktat att bli motsagd af sig själf, kastade han sig in i lagens uttolkning, fördjupade sig i denna konstiga väfnad af tusendetals föreskrifter, hvarmed rabbinerna, i oändlighet dragande slutsats ur slutsats af lagbudet, förstodo att snärja tanken, ända tills den liksom kväfdes af omöjligheten att fylla en rättfärdig Guds fordringar . . .

Och ändå, just på detta — just på lagens fullkomliga uppfyllande — hängde Israels frälsning! Det fanns ingen prutmån, ingen jämkning — allt måste hållas, om hela löftet skulle fyllas . . .

En hel, fullkomlig rättfärdighet... icke en bokstaf af lagen bortglömd... icke en jämkning ens *där*, hvarest endast Jehovas blickar inträngde, i det förrädiska hjärtats begär, det var hvad en rättfärdig Gud fordrade af honom — ett svagt bräckligt käril...

Förskräcklig, förintande var denna tanke och ändå, det fanns intet i de heliga skrifterna som motsade den, intet som ens lindrade och hjälpte att bära dess tyngd...

Hans djupa, mörka ögon brunno dystert, och han tryckte handen mot pannan, bakom hvilken de grubblande tankarne rastlöst arbetade. Någonstädes inom honom hviskade en svag, klagande röst: »nej, jag kan icke, Herre, det är för mycket!» Men med en våldsam kraftansträngning kväfde han denna tysta klagan, störtade upp, höjde bägge sina armar och utropade lidelsefullt:

»Ja, Herre, jag vill fylla lagen, jag vill blifva rättfärdig, som du fordrar, Israels

rättfärdige Gud! Min kraft skall icke vekna, mitt tålamod ej tröttna, tills Abrahams löfte har nått sin fullbordan, och Messias, den härlige, räddaren, förlossaren, har kommit!»

Då han yttrat dessa ord, sjönk han ned på dynorna, hans hufvud föll bakåt och ögonen slötos. En förintande känsla af vanmakt både till kropp och själ efterträdde detta häftiga utbrott af onaturligt uppdrifven andlig kraft. Orörlig låg han kvar i samma ställning, medan lampans flämtande sken mer och mer bleknade i morgongryningen, som började inträngа mellan de små fönstrens trägaller. »Hvila... hvila,» hviskade hans uttröttade tanke, — »hvar finns den, hvar är den hvila, som Gud lofvat sitt folk? Rättfärdighet... förkrossande lag... min själ dignar... som berg vältra sig dessa omätliga kraf däröfver... Herre, hvem kan bestå inför dig... Och ändå, det finns ingen undanflykt...

Den förfärlige Guden ger icke med sig en bokstaf af sin heliga lag... jag måste... jag måste...»

Han reste sig upp, gömde ansiktet i händerna, och en djup, tung suck ljöd likt ett rop om hjälp och förskoning genom nattens stillhet...

Icke förr än morgonens rörelse vaknat därute på gatan, icke förr än fågelsången bli fvitskarp och gäll, och dörren utåt gården knarrat på sina gångjärn för att släppa ut Joel, som kom för att hämta vatten i cisternen och, till skydd mot den annalkande solvärmen, spänna mattor öfver gården, vaknade Saulus ur sitt dystra grubbel. Då steg han upp, släckte lampan och gick för att hvila en stund, medan Jesusalem mornade sig, medan dagens lif och ljusa, brokiga färger förjagade den österländska nattens djupa mörker och stilla, heliga lugn.

II.

SAULUS, FÖRFÖLJAREN.

En kort tidrymd förgick utan några yttre sammandrabbningar mellan rabbinerna och den för dem så förhatliga nya sekten. Visserligen hade Petrus och Johannes fortfarande flere gånger trotsat öfversteprästens förbud och predikat både i Salomos pelargång och på torgen, hvarest de alltid voro omgifna af en skara andäktigt lyssnande åhörare, och öfversteprästen hade ej försummat att skicka sina spioner efter dem; men han ryggade tillbaka för kraftigare åtgärder, dels af ovisshet om den hållning folket skulle taga i ett sådant

fall, dels af önskan att slutligen komma på de bägge uppviglarne med ett i ögonen fallande lagbrott, en verklig, oomtvistelig hädelse, med hvilken han kunde sätta folket i ett raseri, som i bästa fall, hans åtgöranden förutan, bragte de förmätne om lifvet.

Sådan var hans plan, och medan han i tysthet arbetade på dess mognad, fingo nazareens lärjungar jämförelsevis obehindradt förkunna sin mästares lära.

Men om apostlarne njöto af en tillfällig frid, hvarunder tron mäktigt utbredde sig, upplågade striden desto häftigare på annat håll.

I tempelsynagogan utkämpades dagligen djupsinniga tvister, hvilka, allt som timmarne skredo framåt, antogo en mer och mer hetsig karakter. Från flere framstående synagogor hade rabbinerna sammankommit, för att med lärdomens och skarpsinnets vapen bekämpa och tillintet-

göra denna farliga lära, hvars rykte redan gått utom Judarikets gränser.

Och de fingo hvässa sina vapen, ty deras motståndare var denna gång icke en olärd fiskare, icke en föraktad publikan, utan en man af stort anseende, oförvitlig vandel och djup, hellenistisk bildning. Hans namn var Stefanus, en anhängare af nazareens lära, som trots sin ungdom redan var känd för ett lågande trosnit och för den andens kraft, hvarmed han verkade och gjorde tecken och under bland folket.

Med denne man kämpade nu rabbinerna, ursinniga öfver att känna sina argument utnötta, sina bevis liflösa mot den lefvande ande, som talade ur Stefani ord. I ett slags förtviflad yra utslungade de vördige fäderna hela berg af rabbinsk visdom, för att därmed förvirra och kväfva den unge talarens hänförande vältalighet; men

deras motståndares djupa kunskaper, uppburna af en glödande tro, stodo framför dem som en ogenomtränglig sköld, från hvilken alla deras lärdomsdigra angrepp studsade tillbaka . . .

Ryktet om dessa andliga strider hade spridt sig vida omkring. Den jäsning i sinnena, som allt sedan nazareens uppträdande och död, aldrig helt och hållet afstannat, sjöd nu upp med ny kraft. Öfverallt i synagogorna tvistade man i samma ämne; icke på länge hade templets förgårdar varit så fylda af folk, som kom för att så fort som möjligt få del af stridens utgång; ja, till och med bland den fattigare klassen, bland arbetarne, hvilka sutto i sina små, utåt gatan öppna bodar och tillverkade sandaler eller formade lerkrukor, talade man om den underliga nya läran, som ville omkullkasta Moses lag, och visade hvarandra ifrigt på nazareens lär-

jungar, då någon af dem, vanligen åtföljd af en hop människor, syntes på gatan.

Vid dessa tvister i tempelsynagogan var Saulus af Tarsus ofta närvarande, men underligt nog kunde han nästan aldrig taga verksam del däri. Många gånger var han färdig att vända sig mot Stefanus, för att rikta ett, som han själf beräknat, mördande angrepp på sin dödsfiende, men då hans blick fästes på det sköna, ungdomliga ansiktet, öfver hvilket alltid hvilade liksom ett hemlighetsfullt skimmer, förvirrades hans tankar, och orden dogo på läpparne.

Då greps han i stället af ett glödande hat, icke som hittills endast mot själfva läran, utan personligen mot Stefanus själf. Dessa klara, milda ögon, ur hvilkas blickar lyste ett uttryck af glädje och frid, så smärtsamt olika Sauli eget sönderslitna själstillstånd, satte i rörelse de djupaste lidelserna inom honom och fylde hans bröst

med en känsla af på en gång sjudande förbittring, nyfikenhet, längtan och förtviflan.

Hvad egde han väl, denne man, som han, Saulus, icke egde, icke kunde skaffa sig med all sin rastlösa sträfvan, sin oaflåtliga kamp? Hvad var det för en mystisk rättfärdiggörelse, hvad var det för ett löfte om frid och glädje han vågade påstå sig ha emottagit af den korsfäste nazareen?

»Vansinnige svärmare, dåraktige narr,» tänkte Saulus, under det han med sammanprässade läppar och dyster blick åhörde Stefani tal, »hvad är det du jublar öfver, hvad är det för skatt du inbillar dig ha funnit, som vi inte skulle ha, vi, löftets barn, vi som ha vandrat i rättfärdighet inför Abrahams Gud? Tungt hvilar lifvets allvar öfver oss alla, förkrossande manar oss Herren Zebaots röst att med fruktan och bäfvan arbeta på våra själars frälsning, på Israels räddning; svåra, sönderslitande

strider föreslå oss, och du sjunger jubelsånger, du fröjdar dig, förmätne galning! I stoftet skulle du ligga, aska skulle du strö på ditt hufvud, om du visste hvad jag vet: att Israels Gud är en förfärlig Gud, och att icke förrän sista bokstafven af hans bud är fyld, skall han förlossa sitt folk!»

En morgon, då Saulus stod färdig att lämna sitt arbetsrum för att gå upp i templet, kom Joel inrusande med ett uttryck af förskräckelse och ifver i hvarje drag.

»Hela staden är i uppror, herre!» utropade han. »Stefanus släpas ut för att stenas... Ändtligen har man lyckats bevisa hans hädelser... flere vittnen ha aflagt ed på att de hört honom häda Gud och Mose... så att, Jehova vare lofvad, nu ändtligen tycks det förrädiska följet på allvar blifva straffadt!...»

Saulus svarade ej. Hans ansikte blef

ännu mörkare, han lät Joel gifva sig manteln och skyndade därefter bort, följd af sin tjänare.

Utkommen på gatan märkte han genast att något ovanligt var å färde; då och då hördes långt bortifrån ett hemskt olycksbådande sorl, som än höjde sig än sänktes likt stormvågor, och människor med nyfikna upprörda ansikten sprungo af och an skrikande och ropande åt hvarandra.

»Hvartåt? Hitåt? ... Nej, ditåt ... vid Efraimsporten ... Rådet har dömt honom till döden ... Nej, men folket söndersliter honom ... Hvad är det frågan om? ... En nazaré? ... Stefanus heter han ... Han har hånat templet och gäckats med Moses lag! ... Ve öfver honom ... död åt hädaren!» — ljödo nu frågor, svar och utrop om hvarandra, under det att folket i stora hopar strömmade åt norra delen af staden, bort till Efraimsporten.

Saulus påskyndade sina steg; då han kom fram till Tyropöon, såg han på motsatta sidan en skara folk, som rusade framåt under ursinniga skrän. Det föreföll Saulus som om hatets och hämndens andar flåsande susade genom luften och jagade hopen vidare med eller mot dess vilja. Han igenkände bland den flere af Sanhedrins medlemmar; han förstod således att all laglig ordning var upphäfd, att den så länge närda och kväfda förbittringen nu tagit ett utbrott, som af ingen eller intet kunde hejdas.

Springande skyndade han ned i dalen, upp på motsatta sidan, och hann slutligen fatt de böljande människomassorna. På de smala gatorna framvältrade dessa skrikande, knuffande och trängande hvarandra. Från Stefanus hade de redan ryckt manteln, hans underklädnad var sönderrifven, och fötterna, på hvilka han ej fått tid att fästa

sina sandaler, blödde efter det häftiga springandet. Men hans hållning var fullkomligt lugn, och öfver ansiktet låg ett uttryck af djup, nästan lycklig frid. Ty till hans af dödsvissheten upprörda ande strömmade oupphörligt en hemlighetsfull kraft, utstrålande från det minne, som hvilade öfver denna väg: minnet af honom, som en gång gick där dignande under korsets börda.

Då bödlarne och deras offer kommit utanför den vid Jerusalems norra sida belägna Efraimsporten stannade de, rörelsen i den sammanpackade folkhopen bortdomnade, och det vilda skränet efterträddes af några sekunders djup tystnad.

I detsamma vände sig två män af ett vildt utseende mot Saulus, som så småningom trängt sig fram till första ledet af åskådarne, kastade sina kläder för hans fötter och ropade:

»Saulus, du som nitälskar för lagen, du som kämpar för Israels Gud, gif akt hur vi försvara hans heliga sak, hur vi tillintetgöra satans verktyg!»

Därefter vände de sig med upplyfta armar mot Stefanus — och nu genomskars luften af två mot hans hufvud riktade stenar.

Det var signalen, gifven af de bägge vittnena, hvilka det ålåg att börja stenkastningen. Ett ursinnigt tjut afbröt tystnaden, på den första stenen följde blixtsnabbt en andra och tredje, och inom några sekunders förlopp började ett stenregn smattra kring Stefanus.

Blödande ur flere djupa sår sjönk denne på knä, träffad redan af första stenen. Men han tycktes icke ens känna den smärta de sönderslitna nerverna och musklerna måste tillfoga honom; öfver hans läppar flögo flere gånger, mera likt en suck

än en hviskning, orden: »Herre Jesu, anamma min ande!» och hela hans ansikte var liksom förklaradt, genomskinligt, så att man tyckte sig se hur det inre, andliga lifvet i dödsminuten flammade upp med en glödande kraft.

Åter afbröts stenkastningen och tjutet af några sekunders stillhet, liksom behöfde mördarne hämta andan. På en del verkade denna dödskamp, som mera liknade en mystisk utveckling af ett nytt, högre lif än ett sista insomnande, starkare än alla omvändelsetal, och en omedveten, hemlig längtan öppnade redan deras hjärtan för den nya läran. Andra åter mättade sina upphetsade lidelser med åsynen af de blödande såren och slukade begärligt hvarje den döendes rörelse, för att däri spåra uttryck af ånger eller smärta; några slutligen började känna deltagande och missnöje öfver denna våldsgärning.

Stefanus låg fortfarande på knä med armarne uppsträckta mot himmelen och ansiktet skimrande af ett mer och mer förklaradt uttryck. Nu höjdes å nyo bland de närmast stående ett vildt tjut, som fortplantade sig genom hela folkmassan. Sten på sten kom susande från olika håll, och ursinniga rop: »Ned med hädaren, död åt bespottaren!» genomskuro det larmande tumultet. Stefanus vacklade; hans ögon bibehöllo ännu samma öfverjordiska glans, men det bleka ansiktet började förvridas af ryckningar, och blodet flöt i strömmar ur hans öppna sår. I hans sönderslitna kött inträngde hvassa stenkanter, hans ena hand sjönk, krossad af ett fruktansvärdt slag, ned mot marken och stänkte ett regn af blod på de närmast stående; med en sista ansträngning ropade han i ett rosslande andetag: »Herre, tillräkna dem icke denna synd!» och sjönk därefter död till marken.

Alltjämt haglade stenarne öfver honom, men då icke ett ljud hördes, icke en rörelse märktes från den blodiga, snart oigenkänliga massa, som nyss så härligt genomstrålats af andans lif, upphörde så småningom stenkastningen, hämnderopen tystnade, och på det nyss så vilda tumultet följde en dof stillhet.

Saulus hade åsett den hemska synen med korslagda armar och ögonbrynen dystert sammandragna. Icke en rörelse märktes i hans ansiktsuttryck, men ryckningarne kring hans läppar visade att han inom sig kämpade en hård kamp.

Då Stefanus blödande och krossad störtade till marken, skakades han af en rysning och lade ena handen öfver ögonen. »Förfärligt,» mumlade han, »Israels Gud, du är fruktansvärd i din hämnd!»

Men han blef snart herre öfver sina känslor; med en häftig rörelse såg han

upp, rätade på sig och blickade omkring sig, liksom hade han velat visa, att han helt och hållet besegrat denna ögonblickliga svaghet.

Då hörde han, i tystnaden som följde på Stefani död, en röst bakom sig hviska: »Hans blod skall komma öfver oss liksom *den andres*», och flere röster, som instämde: »Ja, ja, ty sannerligen han var utan skuld.»

Saulus vände sig häftigt om. Alla de veka känslor, som nyss genomfarit honom, bortsopades liksom af en blixt, och hatets och hämndlystnadens andar grepo honom å nyo.

Hans skarpa ögon öfverforo de närmast stående af folket; i fleres ansikten såg han ett uttryck, som vittnade om att sinnesstämningen mot Stefanus nu, sedan mordet väl var begånget, började slå om från hat till deltagande.

»Hvilka eländiga stackare!» tänkte Saulus hånfullt, »hvilka rör, som drifvas hit eller dit, allt efter som vinden blåser på dem! Men vänta, ni svaga uslingar, en annan vind skall blåsa öfver er!...»

»Israeliter!» ropade han, i det han vände sig mot folket och med sin kraftiga stämma bortjagade den förlamning, som gripit åskådarne — »Herren Zebaot har tillåtit denne mans död, emedan han därigenom ville gifva er vapen i händerna och mod i hjärtat att kämpa hans heliga sak. Denne hädare har fått ett straff, värdigt det brott han begått, och en farlig motståndare till Jehovas folk är med honom undanröjd. Men nazareens anhang är därför icke utrotadt; det ogräs han utsått är icke uppryckt med rötterna. Det är detta vi måste göra, skall det också ske med ännu mera blodsutgjutelse. Följen mig! Låtom oss utrota denna gudlösa hop, som hyllar lag-

lösheten, som hädar Jehova, som hånar löftet om den väntade Messias' härlighet, som söndersliter släktbanden, bjuder barnen att öfvergifva fader och moder för den korsfästes skull! Och låtom oss bedja Herren Zebaot, att liksom han krossat hädaren Stefanus, så må han göra med hvar och en som försmädar hans heliga namn!»

Han höjde bägge armarne med en betvingande rörelse, hans välljudande stämma skälfde af de mäktiga känslor som fyllde honom, och hans mörka ögon öfverforo likt blixtstrålar folksamlingen, som, tjusad af det kraftiga i hela hans personlighet, mer och mer drogs in i hvirfveln af hans hänförelse och under högljudda bifallsrop trängde sig omkring honom.

»Ja, ja, han har rätt! Hell Saulus, hell! Vi vilja följa dig! Död åt nazareen! Ned med bedragarne, ned med hädarne!» ljöd det från alla sidor, under det att knutna

händer höjdes öfver hotfullt förvridna ansikten. Rådsherrarne, hvilka då mordet ändtligen var fullbordadt, väl behöfde retmedlet af Sauli glödande tal för att bibehålla samma upphetsade sinnesstämning, blandade sina röster med folkets, skuro tänderna af raseri och utkastade vilda hämndeord. Stefani stympade, blodiga kropp var glömd; alla vände honom ryggen för att, följande Saulus och de rasande prästerna, skynda till nya våldsgärningar...

Under denna och flere följande dagar anställde nu Saulus, bemyndigad af öfversteprästen och rådsherrarne, hvilka med glädje hälsade honom som en räddare från den öfverhängande faran, och åtföljd af en upphetsad folkhop, en genomgående förföljelse mot det nazarenska anhanget.

Först och främst gjorde han rent hus i templet och synagogorna. Hvar han påträffade någon, som i ringaste mån trotsade

det skärpta förbudet att predika den nya läran, greps denne och kastades utan barmhärtighet i fängelset. Men icke endast de, som offentligen trotsade lagens bud, blefvo föremål för hans våldsamhet. Genom sina spioner tog han reda på hvarest den nya lärans utöfvare höllo sig dolda, inträngde i husen, kränkte hemfriden, lät gripa icke allenast män, utan äfven kvinnor och barn, anställde förhör och kastade dem i fängelse, eller om de befunnos gensträfviga, lät folket stena dem såsom hädare.

En stum fasa hade gripit den lilla församlingen. De mera djärfva och kloka lyckades hålla sig undan medan förföljelsen rasade och flydde sedan från Jerusalem, gömde sig i bergshålor utanför staden, eller sökte upp trosbröder i aflägsnare landsändar. Andra, mera försagda, gåfvo sig genast på nåd och onåd och måste utbyta de sköna, gemensamma bönestunderna, de

härliga kärleksmåltiderna, till hvilka de samlats med af lycka bäfvande hjärtan, mot fängelsets dystra ensamhet. Hela skaran af nazareens efterföljare hade på några dagar bortsopats liksom af en ökenvind. I Salomos pelaregång, där lärjungarne så ofta brukade samla en skara lyssnande åhörare, syntes de icke mera; förgäfves väntade arbetarne, hvilka sutto i sina bodar och tittade ut, att få se Petri eller Johannes' gestalt vandra uppför gatan, och de små judiska barnen, hvilka så ofta brukade tilltalas af nazareerna, kommo ej mera hem och berättade för sina mödrar att de hört en så underlig, skön berättelse om någon, som de inte kände, men som ändå älskat dem högre än fader och moder och syskon älskat dem, så högt att han velat dö för dem . . .

Men när Saulus, drifven af en mer och mer uppjagad lidelse, som beröfvade honom

nattens hvila och dagens lugn, slutligen ansåg sig ha utrotat alla nazareerna i Jerusalem, fick han den ingifvelsen att utsträcka sin förföljelseverksamhet äfven åt andra håll. *Hela* denna af Jehova förbannade sekt måste utrotas, hvarken mer eller mindre; hvarje strå af detta ogräs måste uppryckas, hur och hvar det än slagit rötter! Detta var hvad Herren Zebaot fordrade — ingen halfhet, ingen jämkning, utan *allt*. *Hvarje* bokstaf af lagen måste fyllas, var det icke budet? Icke en undanflykt, icke ett medgifvande, ingen trötthet, ingen klagan, äfven om den tunga bördan tryckte honom ända ned till jorden. Hvad betydde det att han, Saulus, invigt hela sitt lif åt en brännande oros kval? Hvad bekymrar sig Herren Zebaot, den höge, förfärlige Guden, om dessa nattens långa timmar, då Saulus, vaken men ändå inhöljd i en sky af drömmar, gång på

gång tycker sig se Stefani blodiga skugga skymta förbi, betraktande honom med ett så underligt, halft vemodigt, halft kärleksfullt leende... Hvad vikt kan den allsmäktige fästa vid sin ringe tjänares ångest — vid denna eländiga tvekan, som ibland likt en förlamning kan fatta honom, just då han står färdig att gripa sitt offer och slå till?...

Nej, allt detta betyder intet, mindre än intet! Saulus har egnat Herren Zebaot sitt lif — han har svurit att rödja vägen fri för den utlofvade och snart kommande Messias — och skulle han än offra sitt lif — detta löfte måste hållas!

Efter en kort tvekan åt hvilket håll han borde vända sig, ty han visste att den nya läran spridt sitt gift i flere städer och landsändar, bestämde han sig slutligen för en resa till Damaskus, som enligt allmän utsago var en af de farligaste härdarne för nazareernas omvändelsenit.

Tidpunkten för en dylik färd var dessutom just nu synnerligen gynnsam. Damaskus lydde nämligen vid denna tid under konung Aretes, emiren i Petra, och som denne och den judiske öfversteprästen voro vänner, underlättade detta betydligt Sauli företag.

Han uppgjorde således en plan för sin resa, beräknade noga hur mycket tid, folk och penningar han behöfde för att åstadkomma ett gynnsamt resultat, och begaf sig därefter till öfversteprästen för att erhålla dennes gillande och samtycke.

Öfversteprästen Teofilus, som vid pingsthögtiden utnämnts till den höga värdighet han beklädde, var liksom sin broder Jonatan, Stefani domare, och sin fader Hannas af saduceernas parti, och således egentligen motståndare till Saulus, den nitiske fariseen och Gamaliels lärjunge. Men det gemensamma hatet till nazareerna, som på

sista tiden helt och hållet aflägsnat Saulus från Gamaliel, dref nu de bägge fienderna tillsammans och kom dem att glömma föregående strider. Teofilus emottog Saulus med förbindlig nedlåtenhet, och då han lyssnade på den unge ifrarens förslag och såg den eld som glödde i hans ögon, då jublade den fege saduceen och lyckönskade sig och Sanhedrin att på detta sätt utan eget initiativ, hvilket alltid medförde en fara att misshaga folket, få måtta ett dödshugg åt den förhatliga nazarenska sekten . . .

Följande dag framlades Sauli förslag för Sanhedrin. Detta väckte i förstone långt ifrån enhälligt gillande. En häftig sammandrabbning egde rum mellan saduceer och fariseer, hvilka senare ansågo att nog med grymheter blifvit begångna, nog med blod flutit. Men saduceerna, hvilka bland sitt parti räknade de mäktigaste af Israels prästsläkter, gåfvo ej med sig; de

framhöllo med hårdnackad envishet alla de för tillfället gynnsamma omständigheterna: den unge Sauli nit och ifver, som ju icke kunde köpas för penningar, det vänskapsfulla förhållandet med konung Aretes o. s. v., ända tills slutligen Sanhedrin gaf med sig och förslaget antogs.

Saulus utrustades således till Sanhedrins legat, beviljades nödvändiga subsidier af folk och penningar samt bemyndigades att hvar han, i synagogor, på gator eller i enskilda bostäder, påträffade utöfvare af den förbjudna nazarenska villoläran, i Sanhedrins namn gripa dem och fängslade föra dem till Jerusalem.

Uppfylld af en feberaktig segerglädje, som för ögonblicket döfvade oron i hans sinne, skyndade Saulus hem, för att omedelbart vidtaga tillrustningar för resan.

En rastlös verksamhetslust fyllde honom; han utstakade dagsresorna, bestämde i för-

väg hvar uppehåll skulle göras, vakade öfver alla anordningar, köpte själf hästar och mulåsnor, unga kraftfulla djur, hvilka fortast möjligt skulle tillryggalägga vägen, och utvalde sina följeslagare, hvilka förutom hans tjänare Joel bestodo af leviter och rättstjänare samt några af ståthållaren åt Saulus beviljade romerska soldater. Han tycktes sky lugn och hvila under denna tid. Icke ens om nätterna var han i ro; då kommo de gamla pergamentsrullarne fram, och i skrifternas lagbud och förordningar forskade han med ångestfull ifver efter det insegel på riktigheten i sitt handlingssätt, som hans upproriska hjärta vägrade att gifva honom. Han förbannade själf denna svaghet, han tillbragte timmar i bön att Jehova måtte borttaga den och göra hans hjärta lika fritt från tvekan som hans vilja, och om morgnarne, då Joel kom ut på gården för att hämta vatten,

kunde hans nyfikna blick alltid genom det lilla fönstrets galler se Sauli gestalt vandra af och an, belyst af det underliga, grågula ljuset från morgondagern och den lilla ännu brinnande lampan . . .

Det var aftonen före den dag Saulus bestämt för sin afresa till Damaskus. Trött till kropp och själ, men på samma gång ur stånd att söka hvila, begaf han sig utom staden, för att i naturens ensamhet och omgifven af den stillhet, aftonen bredde öfver nejden, om möjligt finna lugn i sinnet och hämta kraft till det svåra värf som väntade honom.

Han hade gått ut genom vestra stadsporten. Åt norr och åt söder möttes hans blickar af höga berg, hvilka sluttade ned mot Hinnoms trånga, djupa dalklyfta som i sydost begränsade Jerusalem. Framför sig såg han den slingrande vägen, som från Jerusalem förde vesterut till staden Jaffa

vid hafvet och som alltid var flitigt befaren af resande, af främlingar hvilka stigit i land i Jaffa, af köpmän som med sina varor lastade på mulåsnor begåfvo sig upp till Jerusalem för att sälja och göra utbyte.

Det började lida mot solens nedgång; allt emellanåt mötte Saulus vägfarande, hvilka påskyndade sina steg för att hinna till staden före nattens inbrott.

Tankfull, med sänkt hufvud, vandrade han vägen framåt. I den dämpade aftondagern aftecknade sig lifligt hans mörklockiga hufvud med de energiska, själfulla dragen, öfver hvilka i detta ögonblick låg liksom en skugga af dystra tankar.

Ty för hvarje minut som gick, kände Saulus mer och mer det värf han åtagit sig som en plikt, så tung att han började tveka om huruvida han verkligen hade krafter att framgångsrikt fullgöra den. På botten af hans starka, rikt sammansatta

natur fans en djup känslighet, som förorsakat honom outsägliga lidanden under denna tid af förföljelse och blodsutgjutelse. Hur många gånger vid dessa förhör, vid dessa spöslitningar och steningar hade hans kraft ej sviktat, hur många gånger hade han ej hviskat inom sig: »nej, icke mera, nu, Israels Gud, fordra inga flera offer af din tjänare!» Men då hade han känt Herren Zebaots befallning som en förtärande eld, i hvilken hans svaga hjärta härdades till förnyad kraft . . .

Nu hade han å nyo ett dylikt anfall af klenmodighet. Den ljufva stillheten i naturen väckte till lif alla hans vekare känslor; han förmådde ej, som han önskade, egga upp sig till hat och förbittring. Det var som om aftonens lugn bragt honom en hälsning om frid och kärlek, en hälsning som han ej förstod, endast kände likt en vaknande aning . . .

Plötsligen uppsteg inom honom midt under hans oroliga grubbel en ny, främmande tanke...

»Om de ha rätt och du orätt? Om i deras föraktade lära gömmes någon dyrbar hemlighet, som du icke ens funnit mödan värd att efterforska, och som på ett mystiskt sätt sammanhänger med, icke upphäfver det stora löftet...»

Likt en blixt upplyste denna tanke för ett ögonblick en stor, vid utsikt framför honom. Han kände det trånga, begränsade, kväfvande i den tro, för hvilken han kämpat så bittra strider. Det var som om hans ande börjat växa och slå med sina vingar mot de konstrikt sammanfogade gallerverk, som lärdom, högmod och fädernearfda åsikter upprest omkring honom.

Men han kunde ej fördraga detta nya ljus. Förskräckt och bländad tillslöt han sitt öga, för att i stället med krampaktig

ifver kasta sig tillbaka i sin förra tankegång.

Han visste ej huru länge han gått vägen framåt. Jerusalems kullar och berg glödde i aftonsolens glans, ett varmt, rödt sken bredde sig kring hela nejden, landskapets buktiga linier framträdde skarpa i den milda dagern, skuggorna blefvo längre och längre, och en ljuf svalka spred sig genom den hastigt mörknande luften.

Saulus stannade ett ögonblick, upplyfte hufvudet och blickade omkring sig.

Då varseblef han en man som långsamt vandrade emot honom på andra sidan af vägen. Det var en smärt, något böjd gestalt; öfver de svärmiska, milda ögonen, som tankfullt stirrade framåt, hvilade liksom en slöja af drömmar, och munnen log ett på samma gång svårmodigt och ljust leende. Han tycktes ej märka Saulus, han gick vidare försänkt i tankar; ett par

gånger öppnades hans läppar, för att framhviska några ljudlösa ord.

Saulus kände genast igen honom; det var Johannes, den ene af de lärjungar, som rådet upprepade gånger kastat i fängelse till straff för deras olydnad.

Med hastiga steg och rynkad panna gick Saulus öfver vägen fram till Johannes och utbrast, i det han hotfullt höjde handen:

»Hur vågar du visa dig i Jerusalem, då du vet hvartill alla nazareens af Jehova förbannade lärjungar äro dömda? Förstår du ej, att det är jag som har makten, och att du är ett eländigt stoftkorn, som jag kan och skall krossa?»

Johannes smålog med så mycken bitterhet det milda uttrycket i hans ögon kunde tillåta.

»Du har ingen makt öfver mig, vore han dig icke gifven ofvanefter,» hviskade han

långsamt och drömmande, som när man upprepar en annans ord.

Sauli ögon flammade, och med den upplyfta handen gjorde han en rörelse, liksom hade han velat låta den falla ned på Johannes.

»Vid Israels Gud, denna makt *är* mig gifven! Så sant han lefver skall du inför rådet dömas som hädare och folkuppviglare!»

»Ja,» svarade Johannes lugnt, »du säger sant, du har makt, makt öfver min kropp, öfver den stofthydda jag bebor. Men,» fortfor han och höjde sin blick mot rymden, »min ande är fri, öfver den förmår du intet. Ty *han* har gjort oss fria ... försmäktande i bojor, trängda på alla sidor ... fria äro vi dock genom ett ord ... ett enda ... genom ett bud ... ett enda ...»

»Och detta ord ... detta bud?» hviskade Saulus, i det han lät sin utsträckta hand sjunka ned.

Det hänförda uttrycket i Johannes' drag slocknade, och hans ögon fingo samma drömmande blick som nyss.

»Kärleken,» svarade han med låg, frånvarande ton, liksom skådade han in i en aflägsen syn, »ett nytt bud gifver jag eder, att I skolen älska hvarandra... så lärde han oss...»

Saulus kunde ej svara. Hans öga följde Johannes' fjärrskådande blick; det föreföll honom som om ett under tilldroge sig i denna stund. Var det icke Johannes som talade, var det icke hans gestalt, han såg framför sig? Och ändå var det icke endast han. Någon eller något sväfvade omkring eller bredvid honom... något som framskymtade ur drömmarne i hans ögon, något som omgaf hela hans person, likt en kvarlämnad skugga, en återklang af en slocknad stämma, och som, för hvarje gång han talade med denna

entoniga, hviskande röst, plötsligen framkallade liksom ett klart skimmer omkring honom.

»Du såg honom . . . du kände honom?» hviskade Saulus slutligen nästan skyggt.

»Jag var den lärjungen som Jesus älskade,» svarade Johannes långsamt, »jag låg vid hans bröst kvällen före hans död och mottog hans sista kärleksord . . . Men äfven du, min broder, skall en gång få erfara sötman af hans kärlek . . .»

»Jag!» utropade Saulus, i det han med våld lösslet sig ur den ljufva förtrollning, som höll på att snärja honom. »Vet du då ej hvem jag är, vet du ej att jag är Saulus, fariseen, judendomens försvarare, nazareens förföljare, en i evighet afsvuren fiende till hela er sekt . . .»

Johannes smålog — ett djupt, stilla småleende.

»Du hatar, du förföljer honom, du vill utrota hans lära, och ändå Saulus, älskar du honom redan, älskar honom i den längtan du ej kan döda . . .»

Saulus studsade tillbaka, som om Johannes gifvit honom ett slag i ansiktet. Ett otydligt rop af harm bröt fram mellan hans läppar, han tog ett steg mot Johannes och höjde armen, liksom för att gripa honom, men i samma sekund sjönk hans arm ned och hans blick sänkte sig, som om han ej förmådde möta dessa mildt forskande, kärleksfulla ögon.

»Farväl, min broder,» sade Johannes och utsträckte välsignande handen mot Saulus, »Guds frid och kärlek vare med dig!»

Därefter vände han sig om och fortsatte vägen, och inom några ögonblicks förlopp hade hans gestalt försvunnit i mörkret.

Saulus kvarstod orörlig och såg efter Johannes, men då han ej längre kunde se honom, återvände han med snabba steg och sänkt hufvud till Jerusalem.

Hela hans inre var våldsamt uppskakadt. Mötet med Johannes föreföll honom som något underbart, sällsamt manande; den ljusa gestalten, inhöljd i kvällens dunkel och kringstrålad af stjärnornas sken, de på en gång enkla och mäktiga ord Johannes yttrade, det oförklarliga, drömlika, som sväfvade omkring honom, allt hade häftigt gripit Saulus. Och för hvarje sekund framstod denna syn allt klarare, och vissa ord uppstego likt aflägsna, ljufva melodier: »Ett nytt bud gifver jag eder...» »Den lärjungen som låg vid Jesu bröst...»

En rysning genomilade honom; denna medelbara närhet med Jesus nazareen, som han svurit ett oblidkeligt hat, fyllde honom med en häftig sinnesrörelse.

Och på samma gång kände han en outsäglig längtan efter någon eller något som kunde stilla hans oro. Med en trött rörelse lade han handen öfver pannan, stannade och såg sig omkring. Hur ensam vandrade han icke här, hur mörk var icke natten, hur gränslös rymden, hur den vida slätten, på hvilken hvarje ljud dog bort i tystnadens djup, hur bergen och kullarne liksom slukade och förintade hans tankar! Allt var så stort, så vidt, så långt borta. På himmelen strålade Herren Zebaots namn, oändligheten, som tryckte den ensamme vandraren, var ju en fläkt af hans anda, till och med nattens heliga tystnad tycktes hviska om Gud, men allt detta var så högt och stort, att hjärtat förgäfves sträckte sig därefter.

Det veka och ömma i Sauli natur, som han under sista tiden så hänsynslöst våldfört, hämnades nu genom att fylla honom

med ett svårmod, som i detta ögonblick beröfvade honom all handlingskraft.

»I morgon strid och kamp,» hviskade han trött, »men innan dess en stunds hvila, en stunds kärlek . . .»

Han påskyndade sina steg och var inom en halftimmes förlopp innanför Jerusalems murar. Strax bredvid Jaffa-porten bodde Sauli syster, en enka med sin lille son, som han lofvat komma och säga farväl till före sin resa. På sista tiden hade de bägge syskonen ej sett hvarandra så ofta som förr, och då de träffades, var det alltid någonting — ett ord, en hänsyftning — som störde det ömma förhållandet, hvilket förr herskade emellan dem. Sauli förföljande af nazareerna beredde Mirjam en djup smärta, och då hon förebrådde honom därför, blef han å sin sida sårad och svarade henne vredgadt. Så småningom upphörde Mirjam med sina förebråelser, men hon

blef i stället skygg och underlig i sitt sätt, och Saulus såg ofta tårar i hennes ögon, då hon fäste sin blick på brodern.

Saulus förstod henne ej och han gjorde sig icke heller någon möda att förstå henne. Han älskade henne varmt, men som den judiske mannen älskade kvinnan, det vill säga som man älskar ett barn, ett bräckligt käril, afsedt att gömma endast de vekare, stillare känslorna, men som skulle sprängas, om blott en enda af hans djupa, grubblande tankar kastades dit in.

Men nu var det just efter det veka och milda han längtade; grubblet ville han skjuta ifrån sig, han ville sitta vid Mirjams sida, lyssna på hennes stämma — äfven om den var förebrående, hade den dock alltid kärlekens ljufva klang — och under några ögonblick hvila . . . hvila . . .

Emellertid hade det hus där Mirjam bodde nu kommit inom Sauli synhåll. Månen

var nyss uppgången, och dess sken belyste taket där de bägge syskonen tillbragt så många förtroliga stunder med hvarandra. Åsynen af denna kära bostad förorsakade honom en känsla af vemod och afskedssmärta, som han ej kunde förstå, och en häftig längtan efter Mirjam kom honom att nästan springa de sista stegen.

Han skyndade upp för den yttre trappan till taket, där Mirjam satt med händerna sammanknäppta öfver knäna och blicken riktad mot himmelen.

Då hon fick se Saulus reste hon sig hastigt upp och gick emot honom. Hon var en hög, smärt gestalt, helt och hållet inhöljd i hvitt; öfver det svarta, lockiga håret var en duk knuten, och hennes ögon, själfulla som broderns, strålade sorgsna och tårfyllda i månskenet.

»Frid vare med dig, broder,» sade hon

och räckte honom sin hand, »jag har väntat dig länge... länge...»

Saulus omfamnade och kysste henne upprepade gånger, men hon gjorde sig sakta lös från honom och undandrog sig hans smekningar genom att långsamt stryka med handen öfver hans panna.

»Sätt dig, broder,» sade hon med ett ömt leende och en underligt beslöjad röst, »jag har något att tala med dig om... något som kanske... låt oss stanna häruppe, icke sant...? Natten är så stilla och härlig... därnere vid lampan tycker jag att mina tankar förvirras och orden kväfvas... men häruppe... här bli tankarne så klara, klara som känslorna härinom...»

Hon tryckte med samma småleende handen mot sitt bröst och drog därefter fram en dyna, på hvilken hon tvang Saulus att lägga sig. Hon själf satte sig bredvid honom och med armbågarne stödda mot

sina uppdragna knän blickade hon in i hans ansikte.

Saulus lyssnade på Mirjams ord och följde hennes rörelser under tystnad. Då hon först drog sig undan honom hade han plötsligen blifvit afkyld, och ett dystert missnöje efterträdde den längtan han nyss kände. Med sammandragna ögonbryn sökte han i dunklet utforska hennes minspel. Nej, hon såg hvarken nedstämd eller sorgsen ut, som hon så ofta gjort under den sista tiden, tvärt om, hon log ett stilla, ljuft leende, som påminde honom om ett annat leende och som gaf honom ett olidligt smärtsamt styng i hjärtat...

»Nåväl,» sade Saulus slutligen, då Mirjam i stället för att tala plötsligen sänkte sitt hufvud och gömde ansiktet i händerna. »Hvad var det du hade att säga mig?»

Han tog hennes hufvud mellan sina

händer och tvang henne med en hård rörelse att se upp. Mirjams ögon stodo fulla af tårar, och hennes läppar darrade.

»Ack, Saulus,» hviskade hon skyggt, »det är så svårt att tala, att gifva form åt mina tankar, en enfaldig, olärd kvinna kan icke uttrycka sig som du . . . Mitt hjärta är öfverfullt, så många sköna tankar och bilder fara genom mitt hufvud . . . O, att jag kunde visa dig dem utan att tala . . . ordet är mig till hinder . . . jag kan ej säga hvad jag vill . . . det är allt för skönt . . . allt för stort . . .»

»Mirjam!»

Han grep hennes ena handled, kramade den, böjde sig framåt och såg henne strängt och forskande in i ögonen.

»Nej, Saulus, nej,» hviskade Mirjam ännu skyggare, »du får ej vredgas, jag kunde icke annat . . . äfven om offret skulle bli din ömhet . . .»

De sista orden försvunno i en darrande suck, och hon gömde å nyo ansiktet i händerna.

Saulus ryckte häftigt undan hennes händer. En aning om någonting förskräckligt genomilade honom; hvad det var kunde han ej uttänka, ty hans skarpsinnighet omtöcknades af den sinnesrörelse för hvilken han var ett rof, men på den oförklarliga ångest, som sammanpressade hans bröst, kände han att ett tungt slag måttades åt honom . . .

»Hvad menar du?» utbrast han på en gång sträft och upprördt, »hvad menar du med att säga: 'jag kunde icke annat?' Hvad är det, hvad talar du om . . .?»

Då tog Mirjam hans ena hand, tryckte den liksom afbedjande mot sitt bröst och hviskade ljudlöst:

»Broder, jag har blifvit döpt af Johannes, Jesu af Nazaret lärjunge . . .»

Det blixtrade till som en ljungeld i

Sauli ögon. Han kastade ifrån sig systerns hand och störtade upp. Om hon i stället för att uttala dessa skygga, bedjande ord stött ett spjut genom hans bröst, skulle han ha erfarit mindre smärta än han nu gjorde. Allt det hat mot nazareens sekt, som genom mötet med Johannes nästan förjagats, brusade nu med mångdubblad kraft in i hans själ. Han kände sig till mods som om han personligen varit utsatt för ett nidingsdåd. Mirjam, hans kära, älskade syster, hans barndoms lekkamrat, hans ungdoms vän, henne hade de stulit ifrån honom, desse lömske hycklare, som talade och predikade om den kärlek de förnekade i sina gärningar. Men ve dem, ve dem alla! Det hämnande svärdet hängde redan öfver deras hufvuden, en klinga, skarpare än någon af dem som smidts i Damaskus, skulle snart falla ned och tillintetgöra dem . . .

Äfven Mirjam hade rest sig upp, och under några ögonblick stodo broder och syster tysta och orörliga framför hvarandra. Sauli gnistrande blickar genomträngde skymningen likt hvassa ljusstrålar, som borrade sig in i Mirjams hjärta. Den unga kvinnan höll hufvudet nedböjdt och händerna sammanknäppta, liksom väntade hon på sin dom. Men hennes ansikte var lugnt, ingen tvekan eller ånger framskymtade i de bleka, allvarliga dragen. Natten omkring dem var så stilla, så stor och högtidlig; tystnaden insvepte allt i sin hemlighetsfulla stämning, icke ett ljud hördes under dessa sekunder, då ur tvenne själars djup framströmmade deras högsta och mäktigaste tankar för att kämpa en strid på lif och död med hvarandra...

Saulus var den förste som talade.

»Nåväl, Mirjam,» sade han med dof stämma, »om så är, farväl! Våra vägar

måste skiljas. Har du gifvit dig åt nazareen, åt min dödsfiende, hvilkens lärjungar jag svurit att utrota, då kunna vi ej mera mötas i syskonlig kärlek. Jag tvingar, jag öfvertalar dig ej, ty jag inser att då du, tvärt emot min vilja, tvärt emot allt hvad som är mig högt och heligt, bakom min rygg gifvit dig i dessa förförares våld, så bevisar det att du ställer honom, hädaren, uppviglaren, framför mig och min kärlek. Farväl således, Mirjam! Men ve dig, olyckliga kvinna, ve mig som haft dig så kär, som ännu älskar dig! Ty kom ihåg, att från denna stund är du min fiende, som jag måste förfölja liksom jag förföljer de andra! . . .»

Hans stämma, som i början varit hård och bitter, veknade, och då han uttalade de sista orden skälfde den af kväfda tårar.

Mirjam bleknade ännu mera, och ett drag af outsäglig smärta och trötthet flög öfver hennes ansikte.

»Broder,» hviskade hon darrande och framsträckte sina sammanknäppta händer mot Saulus, »tala ej så grymma ord! Du misstar dig, ack, du förstår mig ej! Tro ej att min kärlek slocknat, jag har aldrig, aldrig älskat dig som nu . . .»

»Joller, ömkligt kvinnojoller!» afbröt Saulus föraktfullt och stötte undan hennes framsträckta händer, »du bereder din broder, han som af våra fäders Gud är satt till din herre och försvarare, den största sorg och skam du kunnat uttänka, och sedan vågar du säga att du älskar mig högre än någonsin. Är det sådana skenfagra lögner du får lära af nazareerna?»

Mirjam svarade ej. Hon stod några ögonblick tyst med ögonen slutna, försänkt i bön. Därefter såg hon upp och fäste sin djupa, sorgsna blick på Saulus.

»Broder,» hviskade hon med samma milda stämma som nyss, »den smärta jag

känner öfver att göra dig sorg är så stor, att jag vill gömma den för mig själf allena. Den skall kanske kräfva mitt lif, det förefaller mig som om mitt hjärta förblödde, som droppade tunga blodstårar därifrån. Och ändå, Saulus, hvarken kan eller vill jag vända om! Jag har smakat *hans* kärlek, jag har känt fullheten af hans lif, den forna Mirjam är död i hans död, för mig finnes ingen återgång, blott ett framåt och — uppåt! Men innan du går, går ifrån mig i vrede, låt mig en gång få tala ut, låt mig få föra hans talan inför dig. Du känner honom ej, låt mig få lära dig känna honom, jag ber dig härom vid minnet af din broderliga kärlek!»

Saulus drog manteln öfver ansiktet för att dölja sina tårar. Därefter kastade han sig ned på dynorna och vinkade med handen åt systern, till tecken att han ville höra Mirjam satte sig liksom nyss vid

hans fötter med händerna sammanknäppta kring knäet.

»Jag vet, broder,» började hon stilla, »att jag är en enfaldig, olärd kvinna, som ej skulle kunna tvista med dig. Därför vill jag ej förklara för dig hvad du kanske en gång skall fatta bättre än jag — att honom, om hvilken profeterna talat, Messias som vi vänta, återlösaren och upprättaren, det är just denne Jesus, som vårt folk korsfäst och dödat. Men man behöfver ej vara skriftlärd för att taga emot det nya lif han bjuder oss af sitt lif. Hans lära är så enkel, broder, det är inga hårda föreskrifter, inga klyftiga lagbud, som våra fäders stadgar, det är blott ett bud, ett enda stort, skönt bud, som likt en evighetsstråle tränger genom tidernas mörker och skingrar all oro, all ovisshet . . .»

»Hvilket bud?» frågade Saulus halft motvilligt, halft drifven af samma längtan

som han kände under mötet med Johannes.

»Att vi skola älska hvarandra alla... alla... rik och fattig, herre och slaf, vän och ovän, älska hvarandra i och genom honom!» hviskade Mirjam i stilla hänförelse. »Ack broder, innan han kom, fanns icke kärlekens bud! Vi älskade dem som älska oss, vår fader, vår moder, vårt folk, men detta underbara, outsägliga att älska alla... denna himmelska salighet att förlåta dem som gjort oss ondt... att då människor vredgas och tala hårda ord emot oss, känna hur vårt hjärta ger dem kärlek tillbaka, liksom han gjorde med dem som fastnaglade honom på korset... detta, som jag ej kan gifva ord åt, som är för stort och högt att uttala... aningen om en hel, fullkomlig kärlek, som en gång skall öppna famnen för oss... skymtandet af denna stora, härliga andevärld som omger oss...

ack, broder, jag har ej längre ord, jag kan ej uttala hvad jag känner... jag berör dessa Guds fördolda hemligheter, där endast tron och hoppet slå sina vingar mot evighetens portar... o, broder, om du kunde följa mig till denna underbara gräns, där lifvets verklighet försvinner i aningen om det tillkommande kärlekslifvet i Gud genom hans son...»

Hon slöt ögonen, hufvudet sjönk tillbaka, och ett djupt leende spred sig öfver hennes drag. Det föreföll Saulus som om hon plötsligen kommit längre ifrån honom och som om hennes ansikte skimrat i samma underbara glans som Johannes'. Men han svarade ej; det var som kunde han ej uthärda hennes åsyn, ty han vände hastigt bort hufvudet.

»Ack, broder,» fortfor Mirjam med bedjande ifver i stämman, »om jag kunde beskrifva för dig hur outsägligt lycklig jag

är! Om jag kunde förklara för dig det underbara, stora i denna kärlek, som binder oss alla vid hvarandra med oslitliga band. Minns du Akim, den osnygge tiggaren, som brukade gå här förbi och som alltid hotade mig och skar tänderna emot mig, då jag ej gaf honom den penning, han gjorde anspråk på att få? Hvad jag afskydde honom, hur jag ryste för hans sår, som jag trodde skulle smitta mig om jag kom i hans närhet, hvad jag var trött på hans ständiga fordringar! . . . Nåväl i går gick han förbi . . . jag kom ut, tog honom i hand och talade vänligt till honom . . . Och jag kände ingenting annat än kärlek och deltagande! Hvilket under, Saulus! Hvar var min vämjelse för såren, min förtret öfver hans råa tal? O, om du visste hur mitt hjärta jublade . . . jag skulle velat sluta den stackars Akim i mina armar af glädje öfver att jag kunde känna så skönt,

så stort . . . att jag kunnat bli så frigjord från alla forna bojor . . .»

»Fri . . . lös från bojor . . .» afbröt Saulus hånfullt, »nyss sade du att nazareens lära binder oss vid hvarandra med oslitliga band. Sannerligen en lära för kvinnor och dårar . . .»

»Gäckas ej med mig, broder,» svarade Mirjam sorgset, »men du har rätt i att hans lära passar för dårar, för de i andan ödmjuka — lika väl som för den vise och lärde. Den är så hög och djup som himmelen och ändå enkel som barnets första jollrande bön. Hans kärlek binder mig starkare än något jordiskt band, men just i den fullkomliga kärleken, det vill säga i hans kärlek, är jag fri. Ty ack, broder, hvar äro vi som mest ofria? I vår vrede, i vårt hat, i våra onda känslor och tankar, i *oss själfva* äro vi ofria. Men när nu hans kärlek löser mig från allt detta, när min

gamla människa dör i hans död och jag uppstår med honom till ett nytt kärlekslif, är jag då icke fri från alla de forna bojorna? Men du, Saulus, säg mig sanningen, är du icke i denna stund en bojornas man? Beherskar dig icke ditt hat? Är det icke starkare än du själf, kufvar det icke alla dina känslor och tankar? Du är en lärd man, broder, och jag en okunnig kvinna, men jag är nu frigjord, och du endast en slaf, slaf under ett hat, från hvilket du ej kan göra dig lös, förrän . . .»

»Nog nu, Mirjam, sluta,» afbröt Saulus häftigt och reste sig upp, »jag vill, jag kan ej höra mera. Hvad du säger är dig ingifvet af frestaren för att insöfva mitt förstånd, rubba min tro och döfva min handlingskraft. Låt mig gå,» fortfor han nästan ångestfullt, »trött till kroppen och sönderstiten till själen kom jag för att söka hvila hos dig, men den hungrande räckte du en

sten, den försmäktande gaf du ej en droppe vatten att släcka sin törst. Tröttare än någonsin går jag ifrån dig.»

Mirjam svarade ej. Hennes ansikte blef ännu sorgsnare, och under de nedslagna ögonlocken samlade sig stora tårar, som långsamt runno utför kinderna.

Då grep Saulus hennes händer, drog henne intill sig och hviskade med ett helt och hållet förändradt tonfall:

»Mirjam, ännu är det icke för sent... ännu kan du måhända räddas åt din broders kärlek... allt är kanske blott en dröm, en ohygglig dröm... säg, kära syster... du *kan* icke älska en lära som jag, din broder, hatar och förföljer... du skall ångra... Israels Gud skall förlåta... och allt är som förr...»

Mirjam ryckte sig häftigt lös ifrån honom.

»Aldrig . . . aldrig . . . aldrig!» ropade hon lidelsefullt.

Sauli ansikte stelnade åter till i ett ut tryck af oförsonlig bitterhet.

»Välj emellan honom och mig!» hviskade han hotande.

Mirjam kunde ej svara; sinnesrörelsen kväfde hennes röst. Hon endast tryckte sin ena hand mot bröstet och pekade upp mot himmelen med den andra.

»Nå väl, må det ske som du vill!» utbrast Saulus hårdt, »må våra vägar för alltid skiljas! Du kan ej tillhöra honom och förblifva min syster. Men du har krossat mitt hjärta, Mirjam, och du har kastat nytt bränsle på hämndens låga i mitt bröst. Bed till Israels Gud att icke för mycket blod må komma att flyta i Damaskus!»

Mirjam ryckte till och grep tag i Sauli mantel, liksom för att hålla honom kvar.

»Nej, Saulus, nej, broder,» hviskade hon darrande, »du får ej resa till Damaskus . . . hejda dig . . . stanna, stanna . . .»

»Jo, vid Abrahams Gud, till Damaskus skall jag, om än djäfvulen ställde sig i min väg!» utropade Saulus med flammande ögon. »Förfölja, fängsla skall jag alla dem som stå emot Jehova, utrota alla dessa af den helige förbannade, som söndra hjärtan i stället för att binda dem, som utså ofrid där fordom kärlek herskade. Ah, Mirjam, förstår du icke, olyckliga, att nu är det icke blott min religions, mitt folks fiender jag skall dräpa, nu skall jag äfven hämnas min släkts skam och min förstörda lycka!»

Mirjam svarade ej. Hon sammanknäppte sina händer och höjde de tårfyllda ögonen mot himmelen.

»O Herre Jesus, lefvande Guds son, lös honom ur hatets bojor!» hviskade hon ljudlöst.

Under några ögonblick stodo de orörliga, hon i samma ställning af brinnande andakt, han med korslagda armar och med den mörka, hotande blicken genomborrande henne. Tystnaden omkring dem tycktes vibrera af denna sista sammandrabbning i den själskamp de utkämpade. Bägge ville de ej släppa ett sista, svagt hopp att någon skulle ingripa, att något skulle inträffa, som hindrade eller uppsköt det smärtsamma afskedet.

Men minut efter minut förgick, och tystnaden omkring dem blef djupare och tommare, liksom hade själskampen så småningom lagt sig. Det var intet mera att säga, intet, utom det sista afskedsordet.

»Farväl, Mirjam,» sade Saulus med låg röst och vände sig om för att gå.

»Farväl,» svarade systern stilla och sorgset, »våra fäders Gud vare med dig!»

Saulus böjde på hufvudet och gick långsamt nedför trappan. Då han gått några

steg vände han sig om, och hans blick mötte ännu en gång Mirjams. Ett svall af outsägliga känslor brusade genom hans själ, det förflutnas minnen, den lyckliga barndomen, ungdomen med dess stunder af ljuf förtrolighet och syskonkärlek stormade öfver honom, han ville störta fram, sluta henne i sina armar och säga att han ännu i trots af allt älskade henne . . .

Och dock gjorde han icke en rörelse emot henne; han kände sig liksom fjättrad, tillbakahållen, denna gång icke af hat och bitterhet, utan af en ny, underlig förnimmelse. *Den* Mirjam som stod där, var icke hans forna Mirjam, icke den unga kvinna, som skänkt honom så mycken systerlig hängifvenhet och som han älskat så varmt tillbaka, — aldrig mera, det förstod han nu, skulle de blifva för hvarandra hvad de varit. Om han än slutit henne i sina armar, Mirjam hade han dock

icke tryckt mot sitt hjärta, ty den forna Mirjam var död . . . Något nytt, främmande hade kommit öfver henne, något som påminde honom om den ljusa skepnaden han mötte på vägen utanför Jerusalem. Och medan han stod där och såg efter Mirjam vaknade hos honom en längtan icke efter den forna Mirjam, utan just efter det obeskrifliga, främmande, som skilde dem åt. Likt en långt aflägsen hviskning hörde han ännu en gång Johannes' ord: »Ett nytt bud gifver jag eder . . .»

Hans hjärta skälfde af sinnesrörelse, och han sträckte välsignande armarne mot systern.

»Lef väl, Mirjam, lef väl!» hviskade han dämpadt.

Därefter svepte han manteln omkring sig och skyndade hastigt utför trappan.

III.

INFÖR JESUS AF NAZARET.

I den tidiga morgonstunden, innan ännu sommarsolen hunnit uppsuga nattens svalka, begaf sig Saulus med sitt följe af leviter, slafvar och soldater ut genom Efraimsporten för att anträda resan till Damaskus.

Han hade beräknat, att om han gjorde omkring tvåhundra stadier på dygnet d. v. s. en dryg dagsresa, skulle han hinna fram på ungefär åtta dagar och, jagad som han var af en för hvarje minut olidligare oro, önskade han påskynda sin färd så mycket som möjligt.

En stark dagg låg ännu öfver marken, på buskarne och träden. Den stjärnklara natten hade varit lugn och kylig; naturen var liksom pånyttfödd af denna välgörande svalka, på fikonträdens yppiga grönska skimrade daggdropparne, och till och med olivträdens små mörkgråa blad sågo uppfriskade ut. Nere i dalgångarne sväfvade ännu lätta dimmor, hvilka så småningom skingrades och dunstade bort i solvärmen. Allt som solen steg blef luften renare och fick slutligen en underbar, förvillande klarhet, i hvilken afstånden förlorades, så att långt bort liggande föremål tycktes helt nära för ögat.

Den lilla karavanen förfogade öfver unga, starka hästar och mulåsnor, hvarför färden gick med den af Saulus föreskrifna snabbheten. Förbi Mizpa och Rama redo de i rask, jämn traf på den nästan raka vägen och voro, då solen stod högst på

himmelen, redan framme vid Betel. I skogen där bredvid slogo de upp sina tält, fodrade djuren och hvilade under den svåraste middagshettan. Därefter fortsattes resan i samma hastiga takt. Solen sjönk mot vester, luften svalnade, skymningen aflägsnade föremålen från ögat, mörkret föll hastigt som en nedtälld slöja, och stjärnorna började framglänsa klarare och klarare. Men oafbrutet hördes i kvällens stillhet och nattens tystnad hofvarnes slag på landsvägen, som alltjämt nästan rakt mot norr förde till dalen mellan Ebal och Garisim.

Ett par gånger hade de resande slagit läger till korta raster, men då de följande dag, trötta af värmen och vägdammet, anlände till staden Sikem vid Garisims fot, gjordes där ett längre uppehåll, så att folket och djuren fingo hvila ut.

Saulus själf kunde icke njuta ett ögonblicks hvila. Medan de andra sofvo van-

drade han ensam bort till dalens mynning, till Jakobs brunn, och försökte där i tystnaden och ensamheten, med de höga bergen framför sig och omkring sig de gamla ekar, under hvilka Abraham byggde sitt altare åt Herren, att frammana dessa det förflutnas stora minnen, som öfverallt tycktes hviska emot honom. Men hans sinne var sjukt, hans hjärta trött, med kall blick stirrade han på brunnen, dit de samaritanska kvinnorna brukade komma och hämta vatten; han kände ingenting annat än en brinnande oro att få fullborda sitt värf...

Dagen därpå fortsattes färden med ökad skyndsamhet, ända tills de hörde bruset af bäcken Jaluds fall på Jisreels slätt, som förkunnade dem att de nalkades staden Skytopolis.

Här i den lifliga, folkrika staden med dess praktfulla, af pelaregångar smyckade tempel och härliga utsikt öfver Jordan-

dalen hvilade Saulus och hans följe å nyo för att intaga måltid, byta om hästar och förse sig med proviant för följande dag.

Lysta af fullmånen, som stor och gul uppsteg vid horisonten och kastade ett klart sken öfver vägen, på hvilken föllo långa skarpa skuggor efter den framåtskridande karavanen, begåfvo sig de resande å nyo ut på sin färd.

Nu blefvo rasterna allt kortare och sällsyntare. Likgiltig som Saulus själf var för hvila, kände han intet deltagande för sina följeslagares trötthet utan jäktade dem oupphörligt, angelägen att icke genom en minuts dröjsmål aflägsna uppnåendet af det mål, till hvilket han längtade så feberaktigt, emedan han önskade ha det liggande bakom sig.

Tidigt på morgonen, medan luften ännu hade kvar den renhet som middagshettan förjagade, passerades Jordan vid ett vad-

ställe strax söder om bifloden Jarmuk. Allt var drömmande tyst kring flodens stränder; från dess täta, snåriga skogar, hvilkas många olika trädslag, silfverpoppel, pil, tamarisk, m. fl. bildade liksom en färgskala af skiftande grönska, hördes då och då en enstaka ton från skogsdufvan eller vakteln, annars var vattnets rinnande öfver den brunaktiga flodbädden det enda ljud som störde morgontystnaden.

Nu krökte sig vägen mot nordost öfver Jarmuk, genom yppiga skogar af höga, smärta palmträd, valnötsträd, sykomorer, vinstockar som dignade af frukt, förbi bördiga sädesfält, öfver hvilka skördemannens skära nyss gått fram. Ett par gånger framskymtade då stigen höjde sig Gennesarets blåa vatten vid synranden, ända tills vägen gjorde en skarp böjning åt öster och, förande genom Gaulanitis och Auranitis, i en sydostlig sväng sträckte sig mot gränsen.

Allt emellanåt hvilade Saulus och hans följe under de gamla, väldiga ekar, som här utbredde sina kronor likt skuggrika lunder, och uppnådde slutligen på sjette dagen sedan de lämnade Jerusalem Syriens gräns.

Målet för resan nalkades mer och mer; sedan ryttarne, brända af Syriens glödande solstrålar, genomfarit en brun, torr ödemark, kommo de till floden Farfar, som, hämtande sitt vatten från Hermons snö, i otaliga utgreningar strömmade öfver öknen, och rundt omkring Damaskus förvandlade den till en oas, som araberna kallade »det jordiska paradiset».

En hänförande utsikt öppnade sig här för de resandes blickar. Yppiga trädgårdar, doftande af blommor och öfverfyllda af härliga frukter, utbredde sig åt alla håll i en vid omkrets, och midt i denna jättebukett framskymtade, vattnad af floden Abanas strömmar, Damaskus med sina i solljuset

glimmande hvita tak. I väster och nordväst syntes genom den liksom hvitglödgade middagsluften Antilibanons bergskedja och Hermons i evig snö inhöljda toppar, och rundt omkring utåt synkretsen bredde sig öknen, utan lif, utan rörelse, stilla och gränslös, lik en stor, hemlighetsfull dröm om oändligheten . . .

Medan de resande stannade här några ögonblick, och Saul dystert och likgiltigt betraktade landskapet, kom Joel fram och hviskade med återhållen häftighet:

»Herre, låt oss få hvila en stund därborta i skuggan af träden. Folket är uttröttadt af den häftiga ridten och den starka värmen. Och om jag ej tager fel,» tillade han och pekade mot öster, »så ha vi inom kort ett oväder öfver oss. Hettan är tryckande, det börjar hvina i luften och se där, ser du molnet därborta! Låt oss söka ett skydd, herre!»

Sauli öga följde en sekund riktningen af Joels hand; det var verkligen som om synranden började insvepas i ett plötsligt uppstigande mörker. Men han vände sig genast om; ett uttryck nästan af ångest flög öfver hans ansikte, hans dystert sammandragna ögon svartnade, och han ropade med befallande röst:

»Nej, tvärt om, vi skola vidare så fort som möjligt. Icke ett ögonblick kan jag dröja, jag måste vara i Damaskus om några timmar. Således framåt i Herren Zebaots namn!»

Joel betraktade sin herre med häpnad, så orimlig och hetsig hade han aldrig förr sett honom. »Månne en oren ande farit i honom,» tänkte den stackars tjänaren, medan han svettdrypande och flämtande ansträngde sig att följa sin herres hastiga ridt.

Emellertid visade det sig att Joel haft rätt i sina förutsägelser. En starkare och

starkare vind kom plötsligen susande öster ifrån, kvalmet blef mer och mer olidligt, luften var så torr att läpparne sammanklibbades och tungan brände i gommen, skyar af fin sand från de öknar vinden genomfarit drogo förmörkande omkring de ridande, och genom denna skymning framträngde solen som en blekgul skifva och kastade ett hemskt, olycksbådande sken öfver det nyss så leende landskapet.

»Sirokkon!» utropade Joel, »låt oss stiga af!»

Han vältrade sig ned från sin mulåsna, och leviter och soldater följde hans exempel.

Saulus gaf emellertid ej akt på sina följeslagare. Det förblindande dammet svepte sig tätare och tätare omkring honom, men hans blick stirrade ännu envist framför sig, och öfver hans ansikte hade lagt sig ett uttryck af vildt, besinningslöst trots.

»Vi måste framåt,» mumlade han med ett lågt, underligt tonfall, liksom talade han i en dröm, »här ligger en fara i att stanna... det är djäfvulen, som lägger ut snaror för mig...»

Han manade på sin häst, men djuret ville icke lyda, gång på gång stegrade det sig eller vek åt sidan.

Sauli ansikte hade blifvit hvitt som snön på Hermons toppar; hans hufvud var framåtböjdt, axlarne uppdragna, och de brinnande ögonen stirrade in i dammolnen, liksom kämpade han med en osynlig fiende som ville spärra hans väg.

»Rider jag profeten Bileams åsninna,» hviskade han flämtande, och ångestsvetten pärlade i stora droppar utför hans panna. »Står en Herrens ängel framför dig, annars låt oss i Jehovas namn fortsätta färden!»

Åter manade han på djuret, men hästen skyggade och stegrade sig å nyo...

Då — skingrades plötsligen dammolnet,

och ett sken, åtföljdt af ett sällsamt dån och bjärtare än Syriens skälfvande hvitblå middagsluft, kringstrålade de resande och insvepte hela nejden, bergen, skogarne, öknen, i ett haf af ljus. Träffad af det underliga skenet släppte Saulus tyglarne och störtade af hästen, som i vild förfäran flydde utåt öknen.

Och i samma stund detta ljus förblindande slog in i hans öga och kastade honom till marken, hörde han i det sällsamma dånet en stämma — om den talade utom eller inom honom, med ord i hans öra eller med anderöst i hans hjärta, om han »var i kroppen eller icke,» det visste han ej och kunde aldrig sedan redogöra därför — men tydliga, omutliga, sönderskakande honom i själens djup, dit de inträngde som tveeggade svärd, ljödo orden:

»*Saul, Saul, hvi förföljer du mig? Dig är svårt att spjärna emot udden.*»

Saulus förmådde ej upplyfta sitt hufvud. Det himmelska skenet omgaf honom likt en förtärande eld, hvars flammor tryckte honom till marken, och de högtidliga orden förintade honom.

»Hvem är du, herre?» hviskade han slutligen.

Då svarade samma stämma:

»*Jag är Jesus af Nazaret som du förföljer.*»

Alltjämt låg Saulus orörlig kvar med pannan tryckt mot jorden. Bakom honom hade leviterna och soldaterna, slagna af skräck öfver det sällsamma ljuset och dånet, äfven kastat sig till marken, men då slutligen allt var tyst, reste de sig upp den ena efter den andra och sågo sig häpna omkring, ovissa om de drömt eller icke. Det plötsliga ovädret hade alldeles försvunnit; himmelen var lika molnfri som nyss, icke en fläkt rörde sig, och det enda sken

de sågo var solens strålar, som brände på öknens gula sandhaf . . .

Men Saulus reste sig ej upp; hans kropp var förlamad och hans sinnen omtöcknade. Tiden hade förlorat sin betydelse för honom; han visste ej om det var några sekunder eller några timmar som förflutit sedan han kastades till marken. Världen tycktes honom slagen i spillror, hans forna lif slut, alla minnen slocknade, alla band brustna. Omkring honom var ett kolsvart mörker, inom honom en fullkomlig tomhet, i hvilken vibrerade ekot af de högtidliga orden: »Saul, Saul, hvi förföljer du mig?»

Förskräckta sågo leviterna på hvarandra, fruktande att Saulus blifvit ihjälslagen af blixten. Men då de nalkades och ängsligt tilltalade honom, märkte de att han gjorde en rörelse liksom ville han sträcka upp ena handen, och med Joels

tillhjälp lyckades de slutligen förmå honom att resa sig.

Men var denna brutna, skälfvande gestalt med de tillyckta, förbrända ögonen och den af ångestsvett fuktiga pannan samma myndige herre, Sanhedrins mäktige legat, som nyss befallt dem rida vidare?

Darrande släppte de Saulus; här stod en man, som blifvit träffad af Jehovas fruktansvärda hämnd.

Emellertid återkom Saulus så småningom till medvetande af hvar han befann sig och af hvad som skett.

»Hvarför är här så mörkt?» mumlade han och utsträckte bägge händerna, »voro vi icke vid middagstiden och låg icke Damaskus helt nära oss?»

Då började Joel högljudt ropa, jämra sig och slita sig i håret.

»O ve oss, ve oss, Herren Zebaot är en förskräcklig Gud! Det är ju klara mid-

dagen, och där borta framskymta Damaskus' hvita tak. Ve oss, ve oss, en sådan olycka!»

Då förstod Saulus att Gud träffat honom, icke blott andligen, utan äfven lekamligen genom att slå honom med blindhet. Men i detsamma vaknade något af hans forna handlingskraft; han lät sina framsträckta armar sjunka långs sidorna, vände sig efter ljudet af Joels röst mot sina följeslagare och sade med fast stämma.

»I alle, som af öfversteprästen Teofilus blifvit mig gifne att gripa och fängsla nazareens lärjungar i Damaskus, faren genast hem till Jerusalem och sägen Teofilus att jag afsäger mig detta värf. Förtäljen honom hvad som skett, sägen honom att jag är en förlorad man, som Herren Zebaot slagit. Gån sedan till min syster Mirjam och sägen att hon skall bedja för mig, och att så snart jag kan, skall hon få höra

ifrån mig. Men till dess må ingen uppsöka eller störa mig, jag går till Damaskus för att vara ensam med Herren; Joel och Simeon skola föra mig dit. Och nu, Israels Gud vare med eder, farväl!» Därefter upplyfte han sina händer och tillade, drifven af en plötslig profetisk ingifvelse: »Saulus af Tarsus, ifraren för fädernas stadgar och Mose's lag, återsen I aldrig!»

Då han sagt detta räckte han famlande sin hand mot Joel, som under fortsatt högt jämrande fattade den och ledde Saulus till en af mulåsnorna, på hvilken han med leviten Simeons hjälp satte sin herre och förde honom till Damaskus. Sauli öfriga följeslagare lägrade sig i en dadellund, förfriskade sig med frukter och en dryck vatten, utbytte tankar om den underliga händelse som timat och anträdde därefter återfärden till Jerusalem.

Långsamt nalkades de tre männen

Damaskus' portar. Icke ett ord växlades under vägen; Saulus satt tyst och orörlig med hufvudet nedböjdt, Joel ledde sin herres mulåsna, och Simon red efter. Endast Joels då och då framstötta »ve oss», »hjälp, Herre Zebaot,» afbröto tystnaden.

Framkommen till Damaskus lät Saulus hjälpa sig ned af mulåsnan, befallde Simeon att taga hand om de bägge djuren, skaffa dem foder och härberge och gick därefter till fots in i staden, ledd vid handen af sin tjänare.

»Hvart skall jag föra dig, herre?» frågade Joel ängsligt då de kommit innanför stadsporten.

»För mig till gatan som kallas 'den raka', till Judas hus,» svarade Saulus, »jag kom hit för att förfölja det folk han gynnar och beskyddar, men jag vet att han skall glömma vår forna ovänskap och taga

emot mig sådan jag nu är, blind och förkrossad.»

Stillatigande gingo de framåt, lämnade de äldre mera förfallna stadskvarteren och styrde sina steg in på de bredare gatorna, förbi praktfulla byggningar och hedniska tempel, med hvilka Damaskus smyckats under grekernas och romarnes herravälde. Slutligen kommo de efter en lång och besvärlig vandring till den gata, som af Saulus kallats den raka.

Denna flere tusen fot långa och hundra fot breda gata gick likt en af lif och kraft svällande pulsåder rakt igenom staden. Fyra rader praktfulla korintiska pelare delade gatan i tre farvägar: en i midten för gående, en på den ena sidan för ridande och åkande som ämnade sig åt öster, en på den andra för dem som skulle åt väster.

Denna gata erbjöd hela dagen ett skådespel af de brokigaste färger och det

mest brusande lif. Förnäma romare möttes här då dagshettan började svalkas och promenerade en stund mellan pelareraderna, samtalande om de märkliga händelser som skakade västerlandet; beslöjade damer buros af sina slafvar eller redo sakta framåt på åsnor eller hästar; hvitklädda, snabbfotade araber, allvarsamma judar med långa skägg och betänksamma miner. nakna, lekande barnungar vimlade om hvarandra, under det säljare skrikande utbjödo sina varor. Här var aldrig tomt eller stilla; dessa bägge motströmmar, brokiga af olika nationaliteters skiftande ansiktsfärg och dräkter, böljade oafbrutet förbi hvarandra.

Men för de tvenne resande, som mödosamt arbetade sig fram bland folkvimlet, var denna österlandets yppiga liflighet någonting dödt och likgiltigt. Saulus förnam däraf icke mera än sorlet, som pinade hans sönderslitna nerver, och trängseln i hvilken

han allt emellanåt knuffades af de mötande, för hvilka hans blindhet hindrade honom att nog hastigt gå ur vägen, och Joel var så orolig och upprörd, att han ej kunde tänka på någonting annat än att så försiktigt som möjligt lotsa sin herre fram ur trängseln.

Emellertid hade de nu kommit till Judas' hus. Saulus satte sig vid sidan af vägen, och Joel gick för att klappa på dörren. Efter några sekunders förlopp öppnades den af en gammal kvinna med ett skrynkligt, brunbrändt ansikte, ur hvilket framblickade tvenne vänliga ögon som frågande fästes på Joel.

»Frid vare med dig,» sade denne, i det han lade högra handen mot bröstet, »Judas, din herre, lefver och mår väl?»

»Ja, prisad vare Herren Zebaot, som rikligen välsignar sin tjänare med hälsa och framgång.»

›Och hans systrar och moder ha äfven hälsan?»

»Ja, de ha hälsan.»

»Och du själf och de dina, det går eder väl?»

»Ja, lofvad vare Israels Gud, det går oss väl.»

Joel kysste nu den gamla ett par gånger och fortsatte därefter:

»Saulus af Tarsus, min herre, som af Jehova, den förskräcklige hämnaren, nyss blifvit slagen med blindhet — för hvilken synd vet jag icke,» bifogade han hviskande, »ber dig gå till Judas, din herre, och fråga om han vill emottaga honom i sitt hus och gifva honom nödig vård?»

»Judas, min herre, är bortrest,» svarade Zipora, den gamla tjänarinnan, »men i hans namn hälsar jag din herre välkommen och ber honom träda in under hans tak.»

Joel gick och hämtade Saulus, tog honom vid handen och ledde honom fram till dörren.

Då Zipora fick se Saulus, böjde hon sig ned och kysste fållen af han klädnad.

»Jehova välsigne dig,» sade hon därefter, »min herre är bortrest, men om du tillåter skall jag föra dig till ett rum i andra våningen där tystnad och stillhet råda, och där dina sjuka ögon säkert skola bli helbrägda.»

»Tack i Herren Zebaots namn. Må han välsigna dig. Och nu, för mig genast dit upp.»

Joel och Zipora togo Saulus vid handen, ledde honom upp för trapporna och lade honom ned på en bädd. Hans krafter började öfvergifva honom; lemmarne darrade, och hans tankar omtöcknades mer och mer.

»Och nu, herre,» utbrast Joel, för-

skräckt öfver Sauli bleka, skälfvande ansikte, »vill du icke nu tillåta mig att gå och hämta en läkare?»

»Nej,» svarade Saulus med sträf, klanglös röst, »må ingen komma och störa mig. Lämna mig. Och du Joel, far genast till min syster, hälsa henne och trösta henne. Snart skolen I höra af mig. Frid vare med dig!»

»Ja herre, men låt mig blott först hämta en läkare,» envisades Joel, »du vet, dessa nazareer,» tillade han tvekande, »de lära kunna göra blinda seende med ett enda ord, vill du ej låta mig uppsöka . . .

»Nej,» afbröt Saulus, »gör som jag sagt. Gå!»

Joel vågade ej komma med flere invändningar. Snyftande sade han sin herre farväl och aflägsnade sig därefter med Zipora, för hvilken han noggrant beskref den

förskräckliga händelsen under resan till Damaskus.

Och nu var Saulus ensam. Dunklet öfver hans ögon tycktes tätna och förena sig med det ogenomträngliga mörkret i hans själ till en enda natt af ångest, tvifvel och samvetskval.

IV.

OMVÄNDELSEN.

Saulus sofver och drömmer. Den våldsamma sinnesskakningen har frammanat befriaren sömnen, som under några timmar låter honom glömma det kroppens och själens elände, hvari han djupare och djupare nedsjunker.

Han drömmer, och i så fall påminner hans dröm om verkligheten, att han tycker sig vara i ett mörkt, dystert fängelse. Icke en stråle af ljus faller in genom de små gluggarne på muren, kring hans händer och fötter ligga tunga bojor, och från hålans osynliga vrår hör han ett hväsande

prassel, liksom af ormar och skorpioner, hvilka kräla långs murarne.

Han vet ej hur länge han suttit här, ej hvarför han kommit hit, ej om han någonsin skall blifva fri. Känslor och tankar äro förlamade af smärta; hans enda känsla är en oredig förnimmelse af någonting förskräckligt som inträffat, hans enda tanke en bön om hjälp, än brinnande, än stapplande och afbruten.

Då öppnas dörren och någon inträder i rummet. Saulus kan ej se den främmande i det täta mörkret, men han hör huru steg närma sig, och då han med spänd ifver vänder sitt ansikte efter dessa ljud, känner han huru en hand sakta lägges öfver hans panna och ögon.

Det är som om en ström af frid genomilade honom. Och omkring honom blir det plötsligen ljust; mörkret öfver hans ögon bortjagas af detta sakta vidrörande; han

kan visserligen ej se den främmande, ej urskilja hans drag, ty de äro liksom inhöljda i ett klart skimmer, men genom detta skimmer framstrålar en blick, så full af godhet och kärlek, att Saulus känner hur den stela förtviflan inom honom börjar smälta.

Han vill tala och fråga, men orden domna på hans läppar. Den främmande småler blott, stryker ett par gånger öfver hans ögon — och aflägsnar sig. Saulus ser hur han kommer längre och längre bort, gestaltens konturer upplösas, ett ögonblick blir den stående vid dörren likt ett svagt ljustöcken, som bleknar och slutligen alldeles slocknar...

I detsamma vaknade Saulus. Omkring honom var fortfarande mörker, hans ögons ljus var släckt, och han själf utestängd från hela den yttre världen. Men detta märkte han knappast nu, ty den underbara dröm-

mens frid var slut då sömnen flydde, och med verkligheten kom liksom ett nyväckt lif af tankar, bilder och minnen stormande inpå honom. Det var som om han rustat sig själf till en väldig själsstrid; som om alla andliga krafter inom honom vaknat till lif, färdiga att kämpa en förtviflad kamp med hvarandra.

Längre och längre tränger han ner i sin själs djup . . . oförsonligare och oförsonligare sammandraga sig de stridslystna, hårda elementen i hans natur, liksom beslutna att i det längsta göra motstånd . . . högmod och självtillräcklighet sätta sig på vakt vid hans hjärta, som kvider af längtan.

Striden inom honom är förfärlig. Han kan ej röra sig, ej stiga upp, ej taga en bit föda; hans tunga är fastklibbad vid gommen, läpparne heta och torra. Stel och blek som en död ligger han på sin bädd, medan hans kinder falla in, och

själskvalen rista djupa, outplånliga fåror i ansiktet. Han har glömt tiden, han erinrar sig ej att det finnes människor omkring honom, att solen liksom förr glöder öfver Syriens öknar och Damaskus' trädgårdar, han minnes ingenting, den yttre världen har försvunnit, han är ensam . . . och i denna ensamhet ser han gång på gång samma syn som han såg på vägen till Damaskus, hör han åter samma milda, förebrående stämma: »Saul, Saul hvi förföljer du mig?»

Och hans inre sönderslites af kval, sådana han aldrig förr känt. De förebrående orden träffa hans blödande hjärta som heta vaxdroppar ett öppet sår.

Öfver hans tankar och omdöme breder sig likt ett töcken; han förstår ej sitt eget kval, han vet ej hvad namn han skall gifva det. Det kännes på en gång som ett samvetskval öfver synder utan namn, som en längtan efter någonting

han aldrig kan nå, som förtviflan öfver kära drömmar hvilka försvinna.

Det är som om ett bräckjärn kördes ned i djupet af hans själ och sprängde sönder hvarje fogning däri.

Och genom remnorna i denna förr så stolta och fasta tankebyggnad, som han yfdes öfver att bygga högre och högre, börjar så småningom ett ljus inströmma, och vid dess sken kan han granska spillrorna af sitt förflutna lif.

Minne efter minne skymtar förbi; scener, för länge sedan utspelade — handlingar, ord, som han glömt, susa omkring honom i ett brokigt virrvarr. Öfver detta sväfvar en underligt mattande luft, likt fläktar från den tryckande hettan under de hemska ögonblicken innan Jesus af Nazaret uppenbarade sig för honom. Han kväfves af denna luft; han tycker att allt lif dör däri,

hvarje kraft slappas, hvarje sträfvan förlamas.

Men hvad har egentligen hittills varit hans lifs sträfvan, efter hvad har hans djupaste längtan drifvit honom att jaga?

Obeveklig klingar denna fråga genom mörkret omkring honom. Men han kan ej besvara den, han vet ej mera hvarefter han jagat, hans forna lif förefaller honom i denna stund som mindre än spillror, som ett *intet* — och då han å nyo vill kasta blicken därutöfver, är det som stode han och stirrade in i de tomma ögonhålorna på en dödskalle.

Då reser sig plötsligen någonting bakom dessa hålor . . . Detta något, det är han själf, hans eget jag . . . Det växer, växer likt ett oformligt spöke, som omger honom hvart han blickar. Och på samma gång hör han en dömande röst, som hviskar: du har

haft dig själf, din egen framgång, din egen storhet till mål!»

Men dessa ord väcka till lif ett hårdnackadt motstånd.

»Nej, nej,» ropar en annan stämma i hans inre, »det var Israels storhet jag satte till mitt mål, det var förbundet med Jehova som blef min käraste dröm, det var mitt folks upprättande till frihet och makt, det var Messias' ankomst, hvarpå jag väntade och som jag ville påskynda genom mitt brinnande nit, genom lagens osvikliga uppfyllande.»

»Dåre!» svarar honom den dömande rösten, »dig *själf* var det du sökte, ditt eget högmod var det du ville mätta med Israels storhet. Hvem utom dig själf skänkte du någonsin en tanke? Du yfdes öfver din lärdom, du yfdes öfver ditt stränga iakttagande af lagbudet, och skoningslöst fördömde du den svage brodern som felade.

Har du ens någonsin anat hvad kärlek är, ofelbare och hjärtlöse farisé, som dödade dina bröder för att skaffa Israel den storhet, hvari du kunde få spegla din egen förträfflighet? Har du någonsin räckt den törstande en bägare vatten eller aftorkat enkors tårar? Nej, ty du hade ej tid därtill — du måste forska i skrifterna och öfva dig i lagbudens hållande. Ve dig, du har lefvat ett lif i själfviskhetens kvafva, giftblandade luft, därför har allt misslyckats för dig, därför ligger hela ditt förflutna lif krossadt i spillror.»

Ångestsvetten pärlar i stora droppar utför hans panna. Det är som om vid hvar och en af dessa förödmjukande anklagelser ett stycke af hans hjärta bortsletes. Hela hans lif har ju varit ett enda stort misstag — kan han hädanefter fortsätta att lefva, måste han icke begrafvas under tyngden af detta medvetande? En

fullständig hopplöshet sveper sig som en kall dimma omkring hans själ; förgäfves söker han gripa ett minne att värma sig vid, en tanke hvarmed han kan stärka sin förlamade självtillit — allt är slut, allt kastas utan förskoning ned i förintelsen, och öfver den stora, hemska grafven breder sig så småningom en tystnad, hvari till och med de anklagande och försvarande stämmorna domna bort.

Och nu är det fullkomligt mörkt och tomt inom och utom honom; det förflutna lifvet är dödt och det yttre är slocknadt.

Det är det hemlighetsfulla ögonblick, då utsädet till ett nytt lif börjar gro i själens djup . . .

Timme efter timme förgår; han tänker icke mera, han endast lider, lider . . . och väntar . . .

Då tycker han att ett bloddrypande kors reser sig framför honom. Han ser

en gestalt fastspikad därpå, och från den lidandes läppar ljuda samma ord som han hört af Mirjam och Johannes: »I skolen älska hvarandra.»

Hela hans varelse genomilas af en outsäglig, högtidlig bäfvan — var detta svaret på hans ångestfulla frågor, var det han, Jesus af Nazaret, den så bittert hatade, som skulle gifva den blinde och förkrossade nytt lif?

En kärlek, så fullkomlig att däri icke finnes en tvekan, så gränslös att den ger allt och fordrar intet — en kärlek, sådan endast *Gud* kan känna, för första gången uppenbarad i timligheten, måste icke den och endast den ha en makt så stor, att den själ som beröres af blott en gnista därifrån får kraft att uppstå från det förflutnas död till ett nytt lif?

Likt ett ljuft sommarregn efter natu-

rens uppror sänkte sig dessa tankar stilla och försonande öfver hans själ.

Att icke längre hata . . . icke förakta och förfölja . . . att älska alla lika, den usle tiggaren vid »Sköna porten», lika väl som Mirjam, hans syster och ungdomsvän?

Under några ögonblick kände han sig fullkomligt lycklig och frigjord; allt grubbel, all tvekan och ångest voro försvunna, och den ljufva kärleksgåtan sväfvade, likt en högtidlig hviskning i ett ensamt tempel, af och an genom hans själ

Åter erinrade han sig blodsdropparne han sett glänsa på korset. Var icke detta blod Jesu af Nazaret — och blodet, betydde icke det offer — och var icke offer detsamma som försoning?

Jo, detta var vägen, den enda, till det nya lifvets, *kärlekslifvets* fullkomnande!

I detta mysterium, att den hämnande, rättvise Guden, som gifvit sin orubbliga lag hvilken till sista bokstafven måste hållas, äfven var den älskande Guden, som, då han för sin rättfärdighets skull icke kunde efterskänka en bokstaf, själf försonade mänskligheten brott däremot — låg icke häri kraften till nytt lif, icke blott för honom, Saulus, utan för hela mänskligheten, början till en annan världsordning, en ny hushållning, hvartill Gud från eviga tider utstakat den plan, han först nu låtit verkställa?

Och med brinnande ifver ilar hans tanke tillbaka genom sekler, och ur det hopplöshetens mörker som betäckte jordens folk ser han, likt klara stjärnor, framglänsa profeternas längtansfulla aningar om en förlossare som skulle komma, en Messias som, utsprungen likt en kärlekskraft ur Guds hjärta, skulle för en skuldbelastad

mänsklighet blifva vägen till en helig och rättfärdig Gud.

Detta är således försoningens hemlighet: lagen kan icke hållas, men den måste hållas, ty Guds rättfärdighet låter icke gäcka sig — mellan dessa oförsonliga sanningar måste nu slås en brygga, och denna brygga är den väntade Messias, Jesus af Nazaret, den korsfäste och dödade.

Men hur är detta möjligt? En korsfäst Messias — hur skulle Israel återfå sin storhet, hur skulle förbundslöftet kunna hållas genom denne smärtornas och förnedringens man, denne konung öfver ett rike som ingen sett?

Aldrig, aldrig, hvilken vansinnig, svärmisk dröm som gycklat med honom!

Och den gamle Saulus, som redan nedstigit i det förflutnas graf, reser sig å nyo i sin fulla kraft för att göra ett sista hårdnackadt motstånd.

Ty hvad betyder det i själfva verket att hylla den korsfäste nazareen som Messias?

Detsamma som att afsäga sig alla drömmar om jordisk storhet, hvarje tanke på Israels upprättande till ett mäktigt rike, ett Guds egendomsfolk — det vill säga afstå just från det som hittills gifvit hans lif mening, hans handlingar kraft, hans tankar djup och flykt.

Med sitt skarpa förstånd och sin kraftiga natur förstod Saulus ögonblickligen att här var en lifsfråga — här måste efterskänkas allt eller intet, här fanns ingen möjlighet till dagtingan eller eftergift. Det gällde att förflytta lifvets tyngdpunkt från ett område till ett annat, från ett världsligt till ett andligt rike, ty i det nya ljus, som uppgått för honom, förstod han att det var där, Gud genom sina profeter lofvat Israel storhet, att det var där, den korsfäste Messias skulle vinna sin kärleks

slutliga seger. Det gällde att säga farväl åt alla forna drömmar om lärdom, vishet, rättfärdighet — dessa kära drömmar, som smekt och närt hans stolthet — och i stället bli okunnig, ödmjuk, fattig i anden, ett barn i förståndet, låta allt det gamla dö i Kristus och så uppstå igen med nya tankar, nya drömmar, nya förhoppningar — en allt igenom ny människa, som icke längre lefver sig själf, utan endast honom.

Nu först når striden i Sauli själ sin höjdpunkt.

Det lugn, den lycka han nyss kände, hade flytt; en stormvind från okända öknar i hans själs djup brusade genom honom och hvirflade upp hvarje känsla och tanke till motvärn.

Ty han visste att här var valet, nu var afgörandets stund. Men han kände också att han ej kunde bestämma sig, att

han ohjälpligt sviktade vid denna sista obarmhärtiga fordran.

Något måste han ha kvar af det forna. Storhet, makt, yttre härlighet, må de då fara; men det skarpsinne, för hvilket han blifvit beryktad, den lärdom, på hvars förvärfvande han offrat år af sitt lif, omöjligt kunde han erkänna att de voro detsamma som intet. Omöjligt kunde han erkänna att den enfaldige, okunnige mannen ur folket lika väl skulle kunna förstå och emottaga Messias som han, Saulus, den lärde forskaren, för hvilken ingen af de messianska profetiornas betydelse var okänd.

Och dock var det så — den korsfäste Messias' blodiga hand pekar oaflåtligt hän på försakelsens och ringhetens väg. Den som vill gå i hans fotspår måste helt försaka sig själf, ty hans fotspår heta: fattigdom, förödmjukelse, hån och ringaktning.

Men Saulus kan ej försaka sig själf;

han kan ej afstå från sin egen förträfflighet. Han vet att Jesus af Nazaret, hvilkens kärlek han redan känt och förstått, icke vill, icke kan taga emot annat än ett helt offer, men han känner också med en outsäglig smärta att detta offer öfverstiger hans krafter. Allt vill han gifva, blott icke detta sista: sin egen förträfflighet.

Djupare och djupare sjunker han ned i förtviflan; svagare och svagare blir den kärleksfulla stämman, som icke tröttnar att tillropa honom: »hvi förföljer du mig?» Nu är hans lifs midnattsstund; ensamhetens ångest omsväfvar honom som stora ökenskuggor. Med David ropar han i sin nöd: »öfver mig gå din vredes vågor . . . du har aflägsnat ifrån mig vän och kamrat, mina förtrogna äro mörker . . .» Och genom detta mörker hör han oafbrutet, timme efter timme, liksom en rastlös bränning dåna i djupet af sin själ . . .

Det är de båda stridande makterna: den oafvisliga fordran och den hårdnackade egenrättfärdigheten som brottas med hvarandra.

— — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — —

Trenne nätter och dagar förflöto på detta sätt, under yttre död, under inre brinnande lif. Hans utseende hade på ett hemskt sätt förändrats; ingen skulle i denna aftärda gestalt kunnat igenkänna den stolte Saulus med det högburna hufvudet. I hans skägg och hår syntes här och där silfverstrimmor, och de djupt liggande, hårdt slutna ögonlocken, bakom hvilka blickens eld slocknat, gåfvo honom ett uttryck af någonting stelt och dödt, på samma gång som de upprörda anletsdragen återspeglade ett af inre strider sönderslitet själslif.

På morgonen af tredje dagen voro hans krafter så uttömda, att han ej för-

mådde stiga upp från sin bädd. Likblek, orörlig, med sammanpressade läppar låg han kvar på sängen; den enda rörelse han gjorde, det enda ljud som förnams i rummet voro hans svaga, mödosamma andetag, hvilka allt emellanåt afbrötos af en djup suck.

Plötsligen spratt han till och reste sig på armbågen; hans öra, som under denna tid af blindhet blifvit till ytterlighet skärpt, tyckte sig förnimma en röst som talade utanför rummet, och hvars blotta ljud på ett sällsamt sätt upprörde honom.

Han lyssnade ifrigt; nu hörde han främlingens röst uttala orden: »broder Saulus», och en skälfning af hopp genomilade honom.

I detsamma öppnades dörren, och Zipora kom fram till Sauli bädd.

»En man därute vill tala med dig,

herre,» hviskade gumman, »men jag svarade honom att du var sjuk och svag.

»Hvad heter mannen?» afbröt Saulus otåligt och reste sig helt och hållet upp från sängen.

»Ananias,» svarade gumman alltjämt hviskande, »han säger att Herren Gud sändt honom till dig.»

»Ananias,» upprepade Saulus mer och mer upprörd, »jag känner ingen med det namnet, men om Herren Gud sändt honom, så bed honom i hans namn komma in till mig!»

»Nå, Israels Gud vare prisad att du å nyo vill träffa någon!» utropade gumman, i det hon slog ihop sina händer och därefter skyndade ut för att insläppa den främmande.

Ett par minuter förgingo, ett par minuter, hvilka för Saulus syntes långa som lika många timmar. Han stod upprätt vid

sängen med det blinda ansiktet i spänd, orolig förbidan vändt mot dörren.

Slutligen öppnades denna, och Ananias inträdde.

Han var en liten, svagt bygd, nästan ofärdig man. I det bleka, fårade ansiktet stod tecknad lika tydligt som med bokstäfver och ord dragen af en slutad lefnadssaga: en stor, genomkämpad sorg, hvars bitterhet vändts i en orubblig frid, en fullkomlig glädje i Gud. Från hans mörkgråa, skimrande ögon, från leendet kring den stora, sjukliga munnen utströmmade en godhet, så oemotståndlig, så genomträngande, att den blinde mannen, hvilkens spända öra tycktes både se och höra, redan vid Ananias' första inträde träffades däraf. En känsla af förtroende, af glad, längtansfull förbidan, skingrade plötsligen det tunga midnattsmörkret i hans själ. Famlande gick han ett par steg framåt och utsträckte

mot den inträdande sin ena hand med en till hälften välkomnande, till hälften frågande rörelse.

»Saulus, min broder,» sade nu Ananias, och i det för honom egendomliga uttrycket af strålande godhet blandade sig ett allvar och en kraft som höjde den lilla, oansenliga gestalten, »Herren har sändt mig, Herren Jesus, som syntes dig på vägen, när du reste till Damaskus för att förfölja och utrota hans trogna!»

Saulus kunde ej svara; den sinnesrörelse som grep honom var nästan lika förlamande som den han erfarit, då Jesus uppenbarade sig för honom och slog hans ögon med blindhet.

»Ja,» fortfor Ananias på samma gripande sätt, »han har sändt mig, sin tjänare, för att i hans namn lösa dig ur andens bojor och återgifva dig friheten, för att förkunna hans kärlek, som skall

uppfylla dig med tro och frid och låta dig smaka Guds outsägliga glädje i Kristus.»

Det blef några ögonblicks tystnad. Den underbara drömmen stod lefvande för Sauli inre syn; nu gick den i fullbordan, han kände redan denne man, det var icke första gången den blick af godhet, som han ej kunde se, träffade hans hjärta och uppmjukade dess hårda förtviflan.

En outsäglig, aningsfull bäfvan genomilade honom; han sammanknäppte sina händer och lutade hufvudet däremot liksom väntande.

»Saulus, min broder,» fortfor Ananias högtidligt, »tror du att Jesus af Nazaret är Kristus, lefvande Guds son, den utlofvade Messias?»

Saulus upplyfte sitt hufvud och lät de sammanknäppta händerna nedsjunka.

»Ja,» svarade han med hög, tydlig stämma.

Och utan att han förstod hur det tillgått, utan att han någonsin kunde förklara hur detta Guds hemlighetsfulla verk i hans själ nådde sin fullbordan, kände han att skuggorna som omtöcknat hans ande veko undan, och att striden var slut.

»Då, min broder,» sade Ananias med en strålande blick, »skall Gud, den mäktige, uppfylla dig med sin helige ande och sända dig ut att verka sitt heliga verk.»

»Och detta verk? . . .» hviskade Saulus.

Ananias höjde välsignande sina armar mot Saulus och fortfor:

»Du skall blifva Herren ett utkoradt redskap att förkunna hans namn vida omkring, bland alla folk, bland hedningar och män af Israel, bland konungar och furstar, bland slafvar och förnedrade! Mycket skall du lida för hans namns skull, slagen och hånad skall du bli för din tro, i svåra

anfäktelser, i kroppens och själens nöd skall du komma. Saulus, min broder, icke för fåfänga drömmar, icke för själfviska mål har Herren Gud gjort din ande brinnande, gifvit dig lärdom och insikter, kastat sina rikaste gåfvor på dig! Allt — allt skall du offra på hans verk, på hans namns förhärligande — och han, den store, mäktige, den rättvise och kärleksfulle, han skall visa dig att han till sista skärfven skall utkräfva de härliga pund han gifvit!»

Öfver Sauli härjade, nyss så slappa drag sped sig vid Ananias' ord ett skimmer af hänförelse. Glömsk af sin blindhet, glömsk af Ananias' närhet, af rummet hvari han befann sig, glömsk af allt, endast drifven af den brinnande ifver som vaknat inom honom, tog han ett steg framåt, liksom ville han genast skynda ut till det nya lif som kallade honom.

Men Ananias' hand, som hindrade

honom att stöta sig mot väggen, hejdade hans ifver och återkallade honom till minnet af det olyckliga läge, hvari han befann sig.

»Ananias, min broder,» hviskade han, och ett uttryck af förtviflan släckte elden i hans ansikte, »jag är en blind, olycklig, hjälplös man! Jag kan ej gå ensam, jag måste låta leda mig af andra! Hur skall jag kunna verka hans verk, hur skall jag kunna visa andra vägen, jag som ej själf kan se den? Hur kan jag blifva hans utkorade redskap, jag usle, af hans rättvisa vrede drabbade syndare?»

Då berörde Ananias med spetsen af sitt finger Sauli panna.

»Du skall icke längre vara blind, broder, blott dessa dagar, under hvilka Herren sökt och funnit dig, har han förmörkat din syn! Då inom oss utkämpas denna stora

strid, under hvilken vi stå ansikte mot ansikte med Herren och han tillropar oss sitt fruktansvärda »välj!» då blir det andliga lifvet så mäktigt, att vår kropps öga bländas i dess ljus, och det yttre lifvet omkring oss mörknar. Gud släcker det förvirrande dagsljuset, på det att vi fullt och klart må kunna se hur de andliga sanningarne framglindra, liksom himmelens stjärnor endast lysa i nattens dunkel. I tystnaden, i ensamheten, i mörkret är det vi finna Gud. I ensamheten och i tystnaden kunna vi förnimma hans röst — i mörkret flammar hans kärleks ljus. Men då en gång denna heliga flamma tändt vårt hjärta, då en gång hans röst oåterkalleligen blandat sig med våra pulsars slag och våra tankars gång — då bryter han tystnaden, då skingrar han mörkret och bjuder oss att gå ut och för andra omtala hvad vi sett och förnummit i den fruktansvärda

kampens stunder. Därför, Saulus min broder, i Jesu namn, hans som du förföljde och förnekade, men hvilkens kärlek skall blifva för dig som en förtärande eld — i Israels Guds namn, han som vill ha de starka till rof — bjuder jag dig att öppna dina ögon och se!»

Åter berörde han med sina fingerspetsar Sauli panna och ögon. De brända ögonlocken, från hvilka skorpan bortföll likt fjäll, öppnades tungt och långsamt, och förvirrad, bedöfvad af den starka soldager som strömmade in i hans ögon vacklade Saulus mot väggen.

Det var i själfva middagsstunden, men denna tyngdes icke af det åskfyllda kvalm som omgifvit Saulus på hans väg till Damaskus. Himmelen var hög och klar, en solskimrande luft belyste alla föremål, och i trädgården, ute i staden brusade lifvet fullt och rikt.

Samma hänförelse som nyss, endast ännu starkare, grep å nyo Saulus. Han sammanknäppte sina händer, och hans ögon blickade längtansfullt ut i den värld han trodde sig för alltid ha lämnat, men dit han i stället snart skulle få bringa kunskapen om dessa Guds hemligheter, som uppenbarats för honom.

Därefter gingo han och Ananias ut i trädgården, och Zipora gaf honom mat och dryck, hvarmed han styrkte sin kropp, under det hans själ uppbyggdes genom lärorika samtal med Ananias.

Och då denne på aftonen lämnade honom, fanns icke längre Saulus af Tarsus, den högmodige fariseen, ifraren för fädernas stadgar och Herren Jesu förföljare. Men i trädgården utanför Judas' hus satt under hela den stjärnljusa natten en ödmjuk lärjunge, försänkt i brinnande böner och

uppfylld af helig längtan att få börja ett nytt lif, att få gifva sig helt, med ande, själ och kropp åt det verk, hvartill Herren Jesus själf kallat och invigt honom.

NOTER.

Sid. 7. 3:e timmen = kl. 9 på morgonen.

Sid. 7. Månaden Sif = maj månad.

Sid. 7. I Palestina förekomma egentligen blott två årstider: sommar och vinter eller en torr och en regnig årstid. Sol och regn skifta icke som hos oss, från sista hälften af oktober till första hälften af april regnar det, annars är himmelen molnfri. Det första regn som faller (i oktober) kallas *arla-regn;* de sista regnskurarne falla i april—maj och kallas *särla-regn.* (Vogt, Det hellige Land. Kristiania, 1879.)

Sid. 8. Beskrifningen öfver Jerusalem och templet är grundad på jämförelse mellan olika författares och forskares (Josefus, Vogt, Robinson, Ferguson, Schultz m. fl.) skilda åsikter om stadens gamla topografi. Meningsskiljaktigheterna hos desse författare gälla först och främst *Akras* läge; men äfven *Zion*, som märkvärdigt nog icke omnämnes af Josefus, har varit och är fortfarande föremål för tvister och forskningar.

Sid. 10. »Kungliga pelargången» var den präktigaste af pelareraderna kring hedningarnes förgård. Den sträckte sig från öster (Josafats dal)

till väster (Tyropöon) och var byggd öfver en djup dal, som af Josefus kallas ett svindlande djup. Dess 162 korintiska pelare voro så väldiga, att det behöfdes tre man för att famna en af dem. Bland de öfriga pelargångarne var »Salomos pelaregång», som omtalas i Joh. 10, 23. (Jos. Hist 15. 11. 5.)

Sid. 13. *Marcellus* var vid denna tid (ungef. 37 eft. Kr.) i stället för prokuratorn Marullus ståthållare ad interim. (Farrar, Paulus, hans lif och verksamhet.) (Jos. Antt. XVIII: 6, 10.)

Sid. 20. *Sanhedrin, Synedriet*, judarnes »stora Råd», samlades hvarje dag, utom sabbat och festdagar, i »kvaderstenssalen», strax efter sedan bränneoffret var offradt på altaret, samt skildes då lammet var offradt »mellan de bägge aftonstunderna» (2 Mos. 29, 38—41.) Enligt Talmud bestod Sanhedrin af 70 medlemmar, utom öfversteprästen. Sanhedrin valde en nasî (ordförande) bland sina medlemmar, oftast öfversteprästen, dock icke alltid. Rätten att döma från lifvet beröfvades Sanhedrin år 30 eft. Kr., enligt Talmud. Sanhedrins medlemmar sutto i en halfcirkel. Tvenne sekreterare voro alltid närvarande vid sammankomsterna. Ordföranden öppnade förhöret med en uppmaning till vittnena att öfverväga hvad de hade att säga. De yngsta medlemmarne afgåfvo först sin stämma för att ej påverkas af de äldre. Två tredjedelar af stämmorna behöfdes för dödsdoms fällande. Enligt N. T. var stora rådet sammansatt af öfverstepräster, äldsta och skriftlärda. Med öfverstepräster menas öfversteprästen

och föreståndarne för de 24 skiften, hvari David indelade prästerna. (1 Krön. 24, 3, 19.) Med äldsta menas gamla och erfarna; med lagkloka kunniga i lagen. Öfversteprästen och de 24 föreståndarne voro självskrifna; de öfriga valdes. Judarne voro ej böjda för förföljelse och blodsutgjutelse. Sanhedrin var vid denna tid särskildt anklagad för slapphet — utom mot hädare. (Farrar, Vogt anf. arb.)

Sid. 21. Den öfverstepräst, som var nasî i rådet, då Petrus och Johannes dömdes, var sannolikt *Jonatan,* hvilken liksom sin fader *Hanan* (Hannas) och sin broder *Teofilus* tillhörde saduceernas parti. I allmänhet tillhörde de förnämsta prästsläkterna (judarnes aristokrati) denna sekt. (Farrar anf. arb.)

Sid. 30. *Hillel,* Gamaliels farfar, ursprungligen en fattig jude af Davids släkt som slutligen uppnådde den höga värdigheten af nasî, utmärkte sig icke endast för sin stora lärdom utan äfven för den kärleksfulla, anderika tolkning (*haggada*) han gaf åt de heliga skrifterna. Hans motståndare, *Schammai*, förfäktade däremot bokstafvens hållande, rättesnöret, (*halaka*). Ehuru Saulus af Tarsus i Gamaliels skola studerat så väl *halaka* som *haggada,* och ehuru han säger om sig själf: »jag gick längre i judendomen än många samtida af mitt folk och var den starkaste ifraren för mina fädernestadgar» (Gal. 1, 14), har man skäl antaga att han var *haggadist.* (Vogt, Farrar anf. arb.)

Sid. 30. *Judas,* som omnämnes i Ap. 5, 37, gjorde under Arkelaus (1—11 eft. Kr.), Herodes

den stores son, uppror i Galiléen och gaf sig själf konunganamn. Detta upplopp föranleddes närmast af den skattskrifning som omtalas vid Kristi födelse, hvarför ock Judas' lösen var: »ingen skatt åt kejsaren, Gud allena är vår kung!» (Vogt, anf. arb.)

Sid. 43. Om den prästerliga välsignelsen se 4 Mos. 6, 24.

Sid. 47. Stadium = omkring 180 meter. Vägen mellan Jerusalem och Damaskus ungefärligen 1,380 stadier.

Sid. 72. Efraimsporten, norra porten (Neh. 12, 39) var sannolikt den port utanför hvilken Stefanus dödades, ehuru den östra f. n. kallas Stefanusporten. Härom berättar legenden. Ingen visste hvar Stefanus blifvit begrafven, då en munk år 415 eft. Kr. sade sig i en dröm ha fått uppenbarelse härom. Eudoxia, änka efter Thedosius II (408—450), byggde en kyrka där hvarest martyren sades ha blifvit stenad, d. v. s. strax utanför Efraimsporten, och flyttade hans ben dit. Troligen blef denna kyrka förstörd af Saladin, då han år 1187 intog Jerusalem, ty intet spår finnes däraf, och så blef, ovisst hvarför, stället för steningen flyttadt till östra porten, och namnet fick gå öfver från norra porten till östra. (Vogt, anf. arb.)

Sid. 87. *Aretas* eller *Haret*, se 2 Kor. 11, 33. Talmud (Nidda 33, 2) berättar att öfversteprästen Simeon Ben Kamit en gång blef hindrad i att utöfva gudstjänsten på försoningsdagen, emedan en droppe af emirens spott fallit på hans klädnad,

då han och emiren kvällen förut förtroligt samtalade. Detta samtal ger vid handen att de voro i vänskapligt förhållande. (Farrar, anf. arb.)

Sid. 87. Öfversteprästen Teofilus, Hanans son och Jonatans broder, blef sannolikt utnämnd vid pingsthögtiden, hvilken inträffade 7 veckor efter påsk, som började d. 14 Nisan (april). (Jos. Antt. XVIII 5, 3.)

Sid. 103. I Ap. 23, 16 berättas att Pauli systerson räddade honom från judarnes försåt. Paulus bör således ha haft en gift syster i Jerusalem.

Sid. 132. *Skytopolis,* i G. T. Betsean, Betsan, Bet-Sean. (Josua 17, 11. 1 Sam. 31, 10—13. Dom. 1, 27. 1 Kon. 4, 12.) Kallas Skytopolis efter hemkomsten från Babel (Jos. Krig 2, 18, 3. 2 Mak. 12, 30) och var under kriget med romarne den största stad i Dekapolis (Jos. Krig 3, 9, 7) ett landstycke med 10 städer, hvilka alla, med undantag af Skytopolis, lågo öster om Jordan. Dekapolis hade vissa rättigheter och bildade ett slags förbund, jämförligt med hanseförbundet. (Vogt anf. arb.)

Sid. 134. *Jarmuk,* Jordans största biflod, omtalas hvarken i bibeln eller af Josefus. Kallas i Talmud Jarmuk, däraf den latinska och grekiska formen *Hieromax*, det namn floden vanligen bär. (Vogt anf. arb.)

Sid. 134. Gaulanitis kallas nu *Jaulan*, *Auranitis* kallas *Hausan*. (Vogt anf. arb.)

Innehåll.

I. Saulus, fariseen 5

II. Saulus, förföljaren 63

III. Inför Jesus af Nazaret 127

IV. Omvändelsen 155

Noter 189

Kungl. biblioteket, Stockholm
50001 000 850 790